

VISAGINO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

**DĖL VISAGINO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2019 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2020 m. gruodžio ___ d. Nr. TS- ___
Visaginas

Visagino savivaldybės taryba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 5 punktu, atsižvelgdama į Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, 6.4 papunktį ir Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2020 m. lapkričio 25 d. raštą Nr. SD-98 „Dėl Visagino savivaldybės 2019 m. visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos“, n u s p r e n d ž i a :

Patvirtinti Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas per vieną mėnesį nuo įsigaliojimo dienos gali būti skundžiamas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyriui (Respublikos g. 62, Panevėžys) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Regionų apygardos administracinio teismo Panevėžio rūmams (Respublikos g. 62, Panevėžys) Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Erlandas Galaguz

PATVIRTINTA
Visagino savivaldybės tarybos
2020 m. gruodžio ____ d. sprendimu Nr. TS-____

**VISAGINO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2019 METŲ ATASKAITA**

TURINYS

1. ATASKAITOS ĮVADAS.....	3
2. SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS.....	4
3. DEMOGRAFIJOS SITUACIJA.....	11
4. SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ.....	12
4.1 MIRTINGUMAS DĖL NUKRITIMO (W00-W19) 100 000 GYV.....	12
4.2.SERGAMUMAS II TIPO CUKRINIŲ DIABETU (E11) 10 000 GYV.....	15
4.3.ŠEIMOS MEDICINOS PASLAUGAS TEIKIANČIŲ GYDYTOJŲ SKAIČIUS 10 000 GYV.....	17
5. PAPILDOMI VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS RODIKLIAI.....	19
6. ATASKAITOS IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS.....	28

1. ATASKAITOS ĮVADAS

Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programa (toliau – LSP), patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos patvirtinimo“, nustato šalies sveikatinimo veiklos tikslus ir uždavinius, siekiamus sveikatos lygio rodiklius. LSP strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni, pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai.

LSP nustatyti šie 4 tikslai:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones, taip pat vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Ataskaitoje, remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, pateikiami ir aprašomi Visagino savivaldybės 2019 m. visuomenės sveikatos būklę rodantys duomenys. Pateikiami rodikliai iš Valstybės deleguotų savivaldybėms visuomenės sveikatos stebėsenos pagrindinių rodiklių sąrašo (toliau – PRS), atspindinčio, kaip įgyvendinami LSP tikslai. LSP iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis PRS, kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis (rodikliai pateikiami 1 lentelėje). Nuo 2019 metų nėra teikiamas 5 rodiklis Socialinės rizikos šeimų skaičius 1000 gyv., kadangi Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. birželio 19 d. Įsakymu Nr. A1-296 nuo 2018 m. liepos 1 d. panaikinta Socialinės rizikos šeimų, auginančių vaikus, apskaita ir šios apskaitos tvarka.

Atsižvelgiant į Visagino savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. sausio 27 d. raštą Nr. (4.16)-1-450 „Dėl visuomenės sveikatos stebėsenos Visagino savivaldybėje“ ataskaitoje išnagrinėti papildomi 9 Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodikliai. Šie rodikliai šviesofoo principu neinterpretuojami.

Ataskaita parengta naudojant oficialius statistikos šaltinius: 2020 metų sukurta Visuomenės sveikatos informacinė sistema (VISS IS), Higienos instituto Sveikatos informacijos centro (toliau – HI SIC) parengtu leidiniu „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“ ir „Mirties priežastys 2019 m.“, Statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemone, Lietuvos statistikos departamento oficialiosios statistikos portalu ir kt.

2. SAVIVALDYBĖS SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

PRS analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas lyginant praėjusių metų Visagino savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į grupes. Vertinant savivaldybių rodiklius, svarbu vertinti ir absoliučius skaičius bei atkreipti dėmesį į mažiausiai gyventojų (mažiau negu 20 000) turinčias savivaldybes. 2019 m. (kaip ir 2018 m.) tokių savivaldybių buvo 18 (2016 m. – 14): Neringos, Birštono, Rietavo, Pagėgių, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Palangos, Širvintų r., Ignalinos r., Zarasų r., Skuodo r., Kupiškio r., Molėtų r., **Visagino**, Lazdijų r., Druskininkų, Akmenės r. ir Pakruojo r. Dėl mažo gyventojų skaičiaus, jų rodikliams skaičiuojamas 3 metų vidurkis.

Rodiklių reikšmės stulpelinėse diagramose suskirstytos į grupes, pagal kurias savivaldybės yra vertinamos:

- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos **žalia spalva**;
- 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, žymimos **raudona spalva**;
- likusių 36 savivaldybių rodiklių reikšmės žymimos **geltona spalva**.

Savivaldybes žymint spalvomis, vertinamas ne rodiklio dydis, o reikšmė, kadangi mažas rodiklis ne visada atspindi gerą situaciją ir atvirkščiai, didelis rodiklis ne visada rodo blogą situaciją.

PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, vertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

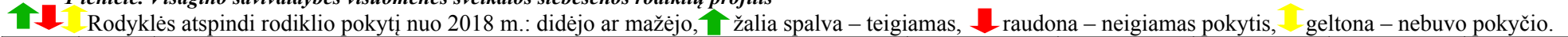

Visagino savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje analizuojamų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 1 lentelėje „Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis“.

Remiantis profilio rodikliais ir jų interpretavimo rezultatais („šviesoforas“ ir santykis), buvo pasirinktos 3 pagrindinio rodiklių sąrašo reikšmės, kurių rodiklis ar pokyčio kryptis yra prasčiausia, palyginti su kitomis savivaldybės profilio reikšmėmis. Atsižvelgiant į tai, sudarytas Visagino savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašas, atlikta atrinktų rodiklių detali analizė ir vertinimas bei parengtos rekomendacijos.

Žymėjimai:

	Žalia spalva		Geltona spalva		Raudona spalva
--	--------------	--	----------------	--	----------------

Pirmoje lentelės skiltyje pateikiamas PRS, suskirstytas pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Antroje skiltyje pateikiama Visagino savivaldybės rodiklio reikšmė, trečioje – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, ketvirtoje – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, penktoje – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, šeštoje – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės vietos tarp visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „šviesoforo“ principą). 5 ir 35 rodikliai nėra nagrinėjami, dėl to skaičiai lentelėje yra praleisti pagal leidinio „VISUOMENĖS SVEIKATOS BŪKLĖ LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE 2019 M.“ pateiktą numeraciją.

1 lentelė. Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis
 Rodyklės atspindi rodiklio pokytį nuo 2018 m.: didėjo ar mažėjo, žalia spalva – teigiamas, raudona – neigiamas pokytis, geltona – nebuvo pokyčio.

Eil. Nr.	Rodiklio Nr.	Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
		1	2	3	4	5	6
Strateginis tikslas - pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai							
1.	1	Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metais)	 72,6	75,9	70,7	79,1	0,95
2.	2	Išvengiamas mirtingumas (proc.)	 39,3 ¹	31,7	24,3	39,7	1,24
1. Tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį							
1.1. Uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą							
1.1.1.	3	Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	 14,3	23,0	0,0	69,8	0,61
	3 ¹	Bandymų žudytis (X60-X64, X66-X84) skaičius 100 000 gyv.	 30,5	37,1	3,0	68,3	0,82
1.1.2.	4	Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.	 185,8 ²	68,2	35,2	247,8	2,73
1.1.4.	6	Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.)	 4,3	1,9	0,3	7,7	2,24
1.1.5.	7	Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyventojų	 -16,8	0,0	-35,1	43,3	
1.2. Uždavinys. Sumažinti socialinę-ekonominę gyventojų diferenciaciją šalyje ir bendruomenėse							
1.2.1.	8	Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01–Y89) 100 000 gyv. ⁴	 130,9	84,7	28,6	195,5	1,23
		Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01-Y98) 100 000 gyv.	 142,6	83,6	32,8	192,5	
1.2.2.	9	Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 gyv.	 219,8	146,6	53,4	350,4	1,50
1.2.3.	10	Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.	 42,4	23,1	2,5	87,2	1,83
1.2.4.	11	Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	 16,1	31,3	8,0	73,9	0,51
		Sergamumas (nauji atvejai ir recidyvai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	 17,9	36,0	10,0	93,0	0,50
2. Tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką							

¹ Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra II vietoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis).

² Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra II vietoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis).

³ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Visagino savivaldybė yra geltonoje zonoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenimis).

⁴ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

⁵ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje nuo išorinių priežasčių 2018 m. mirė 2395 žmonės, iš jų vyrų mirė 2,8 kartais daugiau nei moterų (1758 vyrai ir 673 moterys). Visagino savivaldybėje 2019 m. nuo išorinių priežasčių mirė 25 žmonės, lyginant su 2018 m. 8 žmonėmis daugiau.

2.1. Uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą							
2.1.1.	12	Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyv.	↕ 0,9	1,0	0,0	2,9	0,91
2.1.2.	13	Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	↓ 153,6	145,7	92,6	197,2	1,05
2.1.3.	14	Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	↑ 70,8	61,6	42,2	127,5	1,1
2.1.4.	15	Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyv.	↓ 45,3	72,0	0,0	118,7	0,6
2.2. Uždavinys. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį							
2.2.1.	16	Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv. ⁶	↓ 5,5	4,9	0,0	24,2	0,73 ⁷
		Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓ 5,8	4,8	0,0	25,2	
2.2.2.	17	Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. ⁹	↓ 54,6	15,4	0,0	73,3	2,20
		Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo (W00 - W19) 100 000 gyv.	↓ 58,1	15,2	0,0	58,1	
2.3. Uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių							
2.3.1.	18	Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyv. ¹¹	↓ 5,5	7,7	0,0	48,5	0,47 ¹²
		Standartizuotas mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyv.	↓ 3,9	7,6	0,0	29,1	
2.3.2.	19	Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↓ 1,8	2,3	0,0	9,7	0,79 ¹⁴
2.3.3.	20	Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyv.	↕ 80,6	66,7	26,1	120,3	1,21
2.4. Uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą							
2.4.1.	21	Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui	↑ 9869 kg/km ²	970 kg/km ²	61 kg/km ²	34386 kg/km ²	10,18
2.4.2.	22	Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams, proc.	99,2 ¹⁵	-	-	-	-
2.4.3.	23	Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams, proc.	99,2 ¹⁶	-	-	-	-

⁶ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

⁷ 2019 m. paskendo 1 Visagino savivaldybės gyventojas, tačiau skaičiuojant mažųjų savivaldybių santykį su Lietuva vertinamas savivaldybių 3 metų vidurkis (šiuo atveju Visagino: 2018 m. – 0, 2017 m. – 1, 2019 m. – 1), todėl leidinyje Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. pateikta ši rodiklio reikšmė.

⁸ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje dėl atsitiktinio paskendimo 2019 m. mirė 137 asmenys, iš jų 106 vyrai ir 31 moteris. Šis rodiklis rodo, kokios savivaldybės gyventojai paskendo, tačiau nerodo įvykio vietos.

⁹ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

¹⁰ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Iš viso Lietuvoje užregistruota 432 mirties atvejai dėl nukritimų. Daugiau dėl nukritimų mirė vyrų nei moterų (421 vyras ir 191 moteris). Visagino savivaldybėje 2019 m. mirė dėl nukritimų 10 žmonių, 2018 m. – 4, o 2017 metais – 5 (per tris metus mirė 19 žmonių).

¹¹ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis

¹² 2019 m. dėl transporto įvykių mirė vienas Visagino savivaldybės gyventojas, tačiau skaičiuojant mažųjų savivaldybių santykį su Lietuva vertinamas savivaldybių 3 metų vidurkis (šiuo atveju Visagino: 2019 m. -1, 2018 m. – 0, 2017 m. – 1), todėl leidinyje Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. pateikta ši rodiklio reikšmė.

¹³ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje dėl transporto įvykių 2019 m. žuvo 214 žmonių, lyginant su 2018 metais 10 žmonių mažiau.

¹⁴ 2019 m. dėl transporto įvykių žuvo vienas Visagino savivaldybės gyventojas, tačiau skaičiuojant mažųjų savivaldybių santykį su Lietuva vertinamas savivaldybių 3 metų vidurkis (šiuo atveju Visagino rodiklio reikšmės 100 000 gyv.:2019 m. – 1, 2018 m. – 0, 2017 m. – 0), todėl leidinyje Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. pateikta ši rodiklio reikšmė.

¹⁵ VĮ „Visagino energija“ duomenys. Lietuvos rodikliai (min. ir maks.) bei santykis savivaldybė/Lietuva nėra skaičiuojamas.

¹⁶ VĮ „Visagino energija“ duomenys. Lietuvos rodikliai (min. ir maks.) bei santykis savivaldybė/Lietuva nėra skaičiuojamas.

3. Tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą							
3.1. Uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą							
3.1.1.	24	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu ¹⁷	↑ 5,5	2,7	0,0	12,6	3,71
		Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, 100 000 gyv.	↑ 16,1	3,0	0,0	16,1	
3.1.2.	25	Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu ¹⁹	↓ 21,8	19,5	0,0	72,9	0,94
		Standartizuotas mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, 100 000 gyv.	↓ 15,9	18,5	3,4	59,3	
3.1.3.	26	Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai)	↑ 191,7 ²¹	74,1	3,8	350,0	2,59
3.1.4.	27	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	↑ 390,0 ²²	199,2	70,1	395,0	1,96
3.1.5.	28	Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gaminiais	↑ 346,7 ²³	171,3	41,8	374,3	2,02
3.2. Uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius							
3.2.1.	29	Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	↓ 45,9	37,8	10,03	65,4	1,21
4. Tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius							
4.1. Uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais							
4.1.1.	30	Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyv.	↓ 42,1	31,4	15,6	59,6	1,34
4.1.2.	31	Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyv.	↓ 8,4	7,0	3,4	10,5	1,19
4.2. Uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą							
4.2.1.	32	Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	↓ 2,2	2,0	1,6	5,8	1,09
4.2.2.	33	Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyv.	↓ 2,7 ²⁴	7,2	2,5	13,5	0,38
4.2.3.	34	Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	↓ 10,7	9,5	6,5	11,8	1,12
4.2.4.	36	Sergamumas (nauji atvejai) vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv.	↓ 1,8	3,3	0,0	12,6	0,54
		Užregistruoti daugeliui vaistų atsparios tuberkuliozės atvejai (visos TB atvejų registracijos kategorijos) (A15-A19) 100 000 gyv.	↓ 3,6	5,7	0,0	14,5	0,63

¹⁷ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

¹⁸ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo 2019 m. mirė 81 asmuo, tai yra 2 asmenimis mažiau nei 2018 m. 2019 m. Visagino savivaldybėje mirė 1 asmuo. Pagal šį rodiklį Visagino savivaldybė užima Lietuvoje II vietą (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis).

¹⁹ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

²⁰ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje dėl alkoholio vartojimo 2019 m. mirė 534 asmenys. Visagino savivaldybėje mirė 4 asmenys, palyginus su 2018 metais vienu žmogum daugiau (2018 m. – 3).

²¹ Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra II vietoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis).

²² Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra II vietoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis). Didelė rodiklio reikšmė parodo, kad licencijų išduota mažai, todėl yra mažesnis gaminių prieinamumas.

²³ Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra II vietoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis). Didelė rodiklio reikšmė parodo, kad licencijų išduota mažai, todėl yra mažesnis gaminių prieinamumas.

²⁴ Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra II vietoje (pagal leidinio Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m. duomenis).

4.2.5.	37	Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis B20-B22, B23 (B23.0-B23.2) B23.8), B24, Z21, A50 (A50.0-A50.7, A50.9), A51-A53, A54 (A54.0-A54.6, A54.8, A54.9), A56 (A56.0-A56.4, A56.8) 10 000 gyv.	↑ 1,4	2,0	0,0	4,9	0,70
4.3. Uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą							
4.3.1.	38	Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	↑ 1,8	3,3	0,0	14,4	0,55
4.3.2.	39	2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina 1 dozė) skiepavimo apimtys	↓ 96,3	92,7	87,7	99,3	1,04
4.3.3.	40	1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina 3 dozės) skiepavimo apimtys	↑ 95,2	92,1	86,5	100,0	1,03
4.3.4.	41	Tikslinės populiacijos (6-13 m.) dalies, dalyvavusios vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, (proc.)	↑ 41,5	15,0	1,6	57,0	2,77
4.3.5.	42	Vaikų, neturinčių eduoines pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑ 27,5	20,0	10,9	30,4	1,37
4.3.6.	43	Paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 1 000 gyv.	↑ 8,0	3,9	0,0	14,0	2,07 ²⁵
4.4. Uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę							
4.4.1.	44	Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓ 714,7	747,9	400,8	1466,6	0,89
		Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyv.	↓ 891,3	733,0	575,7	1238,2	
4.4.2.	45	Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyv. ²⁷	↓ 365,5	287,8	199,4	439,9	1,00
		Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00 - C97) 100 000 gyventojų	↓ 279,8	273,5	223,3	366,2	
4.4.3.	46	Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60 - I69) 100 000 gyv. ²⁹	↑ 180,0	176,1	28,6	568,2	0,99
		Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60 - I69) 100 000 gyventojų	↑ 229,2	172,4	73,8	455,9	
4.4.4.	47	Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	↓ 83,5	61,2	30,0	124,3	1,36
4.4.5.	48	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	↓ 44,9	52,9	16,8	73,2	0,85
4.4.6.	49	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo	↑ 76,9 ³¹	56,4	30,6	76,9	1,36

²⁵2019 metais rodiklio santykis su Lietuvos vidurkiu yra raudonojoje zonoje, nes Visagino savivaldybės buvo skaičiuojamas 3 metų vidurkis. 2019 metais – 2, 2018 – 2, 2017 – 1, taigi per 3 metus pagimdė 5 paauglės, dėl to esame raudonoje zonoje.

²⁶ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje nuo kraujotakos sistemos ligų 2019 m. mirė 20 901 asmuo. Visagino savivaldybėje mirė 125 asmenys, palyginus su 2018 metais 6 asmenims daugiau.

²⁷ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

²⁸ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje nuo piktybinių navikų 2019 m. mirė 8042 gyventojai. Visagino savivaldybėje 2019 m. mirė 63 asmenys, palyginus su 2018 metais 5 gyventojais daugiau.

²⁹ 2019 m. rodiklio reikšmės pateikiamos pagal Visuomenės sveikatos informacinės sistemos (VISS IS) rodiklių sistemos duomenis.

³⁰ Rodiklio santykis (Visagino savivaldybės su Lietuva) nebuvo skaičiuojamas. Lietuvoje nuo cerebrovaskulinių ligų, kurioms priklauso smegenų infarktas, intracerebrinis kraujavimas, smegenų arterijų užsikimšimas ir kt. ligos, 2019 m. mirė 4 920 žmonių. Visagino savivaldybėje 2019 m. mirė 34 asmenys, palyginu su 2018 metais 1 asmeniu mažiau.

³¹ Pagal šį rodiklį 2019 m. Visagino savivaldybė Lietuvoje yra I vietoje (pagal leidinio „Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2019 m.“ duomenis).

		sveikatos draudimo biudžeto lėšų					
4.4.7.	50	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	↑ 50,4	56,3	30,9	69,4	0,89
4.4.8.	51	Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų	↑ 61,9	48,2	28,2	66,3	1,28

Remiantis lentelėje pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu matoma, jog:

1. 13 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalia zona):

- *Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.*
- *Sergamumas (nauji atvejai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.;*
- *Sergamumas (nauji atvejai ir recidyvai) tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.;*
- *Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyv.;*
- *Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais;*
- *Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gaminiais;*
- *Kūdikių, išimtinai žindyti iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.);*
- *Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui;*
- *Tikslinės populiacijos (6-13 m.) dalies, dalyvavusios vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, (proc.);*
- *Vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.);*
- *Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.;*
- *Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų;*
- *Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programoje, apmokamoje iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų.*

2. 11 rodiklių reikšmės yra prastesnės už Lietuvos vidurkį (raudona zona):

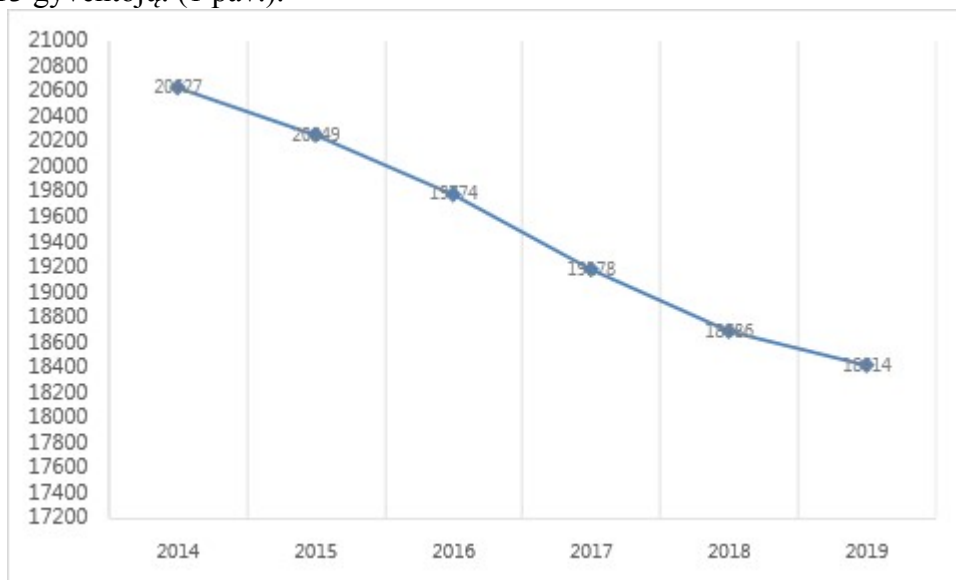
- *Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metais);*
- *Išvengiamas mirtingumas (proc.);*
- *Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.;*
- *Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.);*
- *Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;*
- *Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui;*
- *Mirtingumas dėl prižasčių, susijusių su narkotikų vartojimu;*
- *Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai);*
- *Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyv.;*
- *Paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 1 000 gyv.;*
- *Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų.*

3. 25 rodiklių reikšmės patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona).

3. DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

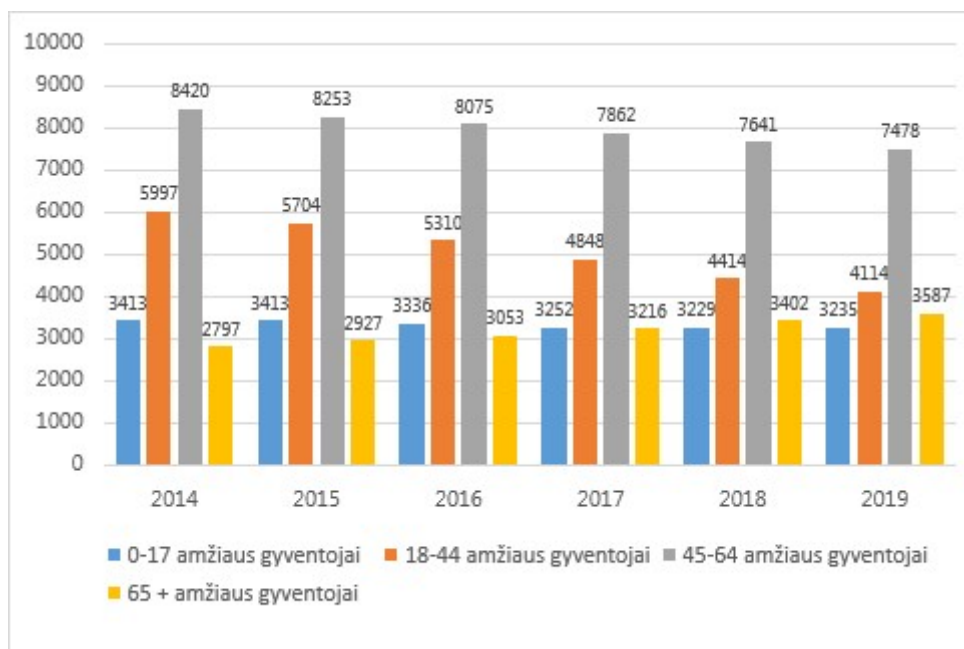
Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Visagino savivaldybėje 2019 m. gyveno 18 414 žmonių (iš jų 18 205 miesto gyventojai ir 209 kaimo gyventojai), jie sudarė 0,65 proc. Lietuvos populiacijos.

Lietuvoje 2014–2019 m. nuolatinių gyventojų skaičius kasmet mažėjo, o tam įtakos turėjo emigracija, Visagino savivaldybėje nuolatinių Visagino gyventojų skaičius nuo 2014 m. iki 2019 m. sumažėjo 2213 gyventojų. (1 pav.).

1 pav. Nuolatinių Visagino savivaldybės gyventojų skaičiaus kaitos dinamika 2014–2019 m. (asmenų skaičius)

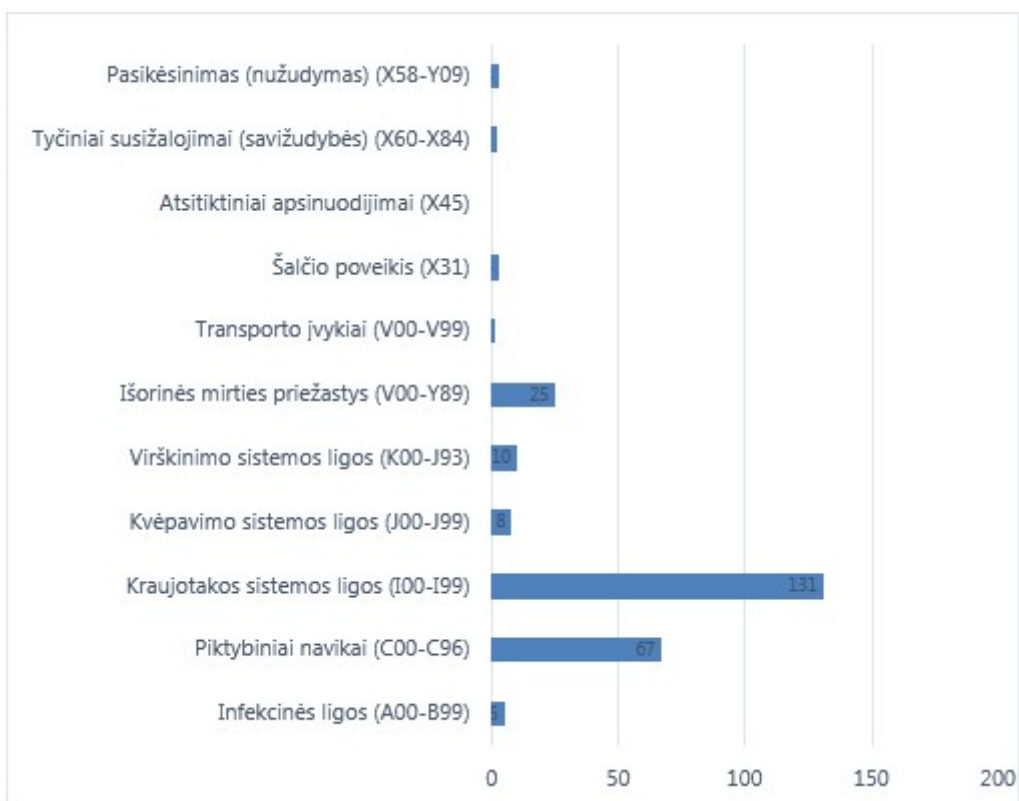
Visagino savivaldybėje 2019 m. gyveno 8 535 (46,35 proc.) vyrai ir 9 879 (53,65 proc.) moterys. Vaikai (0–17 metų) sudarė 17,57 proc., 18–44 m. asmenys – 22,34 proc., 45–64 m. asmenys – 40,61 proc., 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenys sudarė 19,48 proc. Visagino savivaldybės populiacijos (2 pav.). Visagino savivaldybėje 2019 m. gimė 195 kūdikių, palyginus su 2018 metais 17 kūdikių daugiau.

2 pav. Visagino gyventojų dalies kaitos dinamika 2014–2019 m. (asmenų skaičius pagal amžiaus grupes)

Remiantis mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenimis mirusių asmenų skaičius 2019 m. Visagino savivaldybėje – 296 asmenys (141 vyras ir 155 moterys), palyginus su 2018 metais 22 žmonėmis daugiau. 3 pav. matome įvardintas mirties priežastis pagal TLK-10-AM ir mirusių

asmenų skaičius. Daugiausia mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) – 131 žmogus, antroje vietoje piktybiniai navikai (C00-C96) – 67 žmonės, trečioje vietoje nuo išorinių mirties priežasčių (V00-Y89) – 25 Visagino gyventojai.

3 pav. Visagino gyventojų mirtingumas pagal priežastis 2019 metais (asmenų skaičius)

4. SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Šioje dalyje analizuojamos specifinės problemos ir rodikliai, kurie Visagino savivaldybėje turi neigiamą pokytį bei ryškiai blogesnes reikšmes lyginant su kitomis Lietuvos savivaldybėmis.

Remiantis Higienos instituto Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos rašymo metodinėmis rekomendacijomis, įvertinus savivaldybės visuomenės sveikatos būklę, kasmet reikia išskirti po 3 prioritetines savivaldybės visuomenės sveikatos problemas. Išskirti problemines sritis galima keliais būdais:

1. Vertinant, kurios savivaldybių reikšmės yra blogiausios Lietuvoje (t. y. raudonos zonos);
2. Vertinant keleto metų pokytį;
3. Vertinant, kokios priemonės buvo daromos, ir kaip jos pakeitė situaciją.

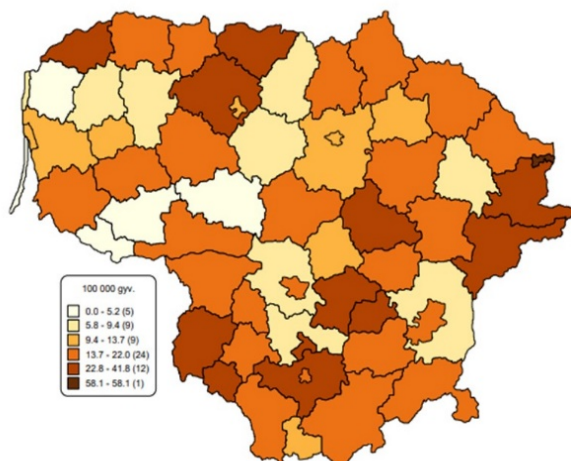
Buvo atsižvelgta į mažą gyventojų skaičių, didelis dėmesys skirtas absoliučių skaičių, kurie apibūdino pagrindinius sveikatos rodiklius, vertinimui. Visagino savivaldybės prioritetinės sritys:

1. **Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;**
2. **Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų;**
3. **Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyv.**

4.1 MIRTINGUMAS DĖL NUKRITIMO (W00-W19) 100 000 GYV.

Lietuvoje 2019 m. iš 100 000 gyventojų 16 (15,5) mirė nukritę (nugriuvę). Iš viso užregistruoti 432 mirties atvejai dėl nukritimų. Dėl jų mirė daugiau vyrų nei moterų (241 vyras, 191 moteris).

Daugiausiai mirčių įvyko griūnant lygioje vietoje paslydus, einant ar užkliuvus – 106 mirties atvejai. Savivaldybėse mirtingumo dėl nukritimų rodiklis pasiskirstęs netolygiai ir svyravo nuo 2,7 Kretingos r. sav. iki 48,2/100 000 gyv. Birštono sav.

4 pav. Standartizuoto mirtingumo dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.

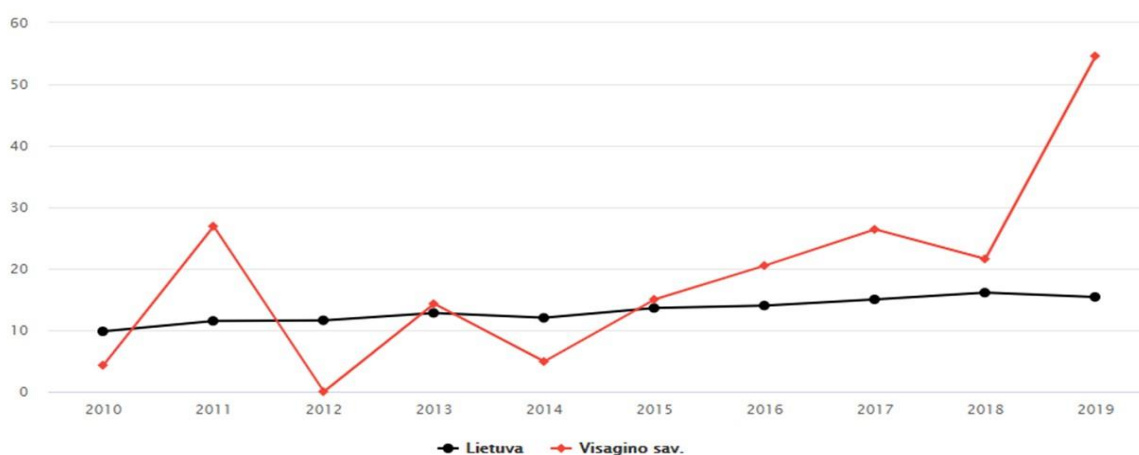
kartograma Lietuvoje 2019 m. Šaltinis Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras

Mirties dėl nukritimų grupę apima tokios mirties priežastys, kaip griuvimas lygioje vietoje (ant sniego, ledo), einant ar užkliuvus, nukritimai nuo neįgaliojo vežimėlio, lovos, kėdės, kitų baldų, žaidimo aikštelės įrenginių, nuo medžio ir kt.

Mažiausi rodikliai		Didžiausi rodikliai	
Savivaldybė	Stand. mirtingumas 100 000 gyv.	Savivaldybė	Stand. mirtingumas 100 000 gyv.
Neringos sav.*	0,0	Visagino sav. *	58,1
Raseinių r. sav.	2,1	Birštono sav. *	40,8
Kretingos r. sav.	3,1	Kalvarijos sav. *	31,3
Pagėgių sav.*	3,3	Ukmergės r. sav.	28,8
Tauragės r. sav.	4,2	Joniškio r. sav.	26,0
Lietuvos rodiklis 15,2/100 000 gyv.			

5 pav. Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. *3 metų vidurkis

5 pav. matome, jog **Visagino (58,1/100 100 gyv.)**, Kalvarijos, Ignalinos r., Ukmergės r., Birštono savivaldybių gyventojų mirtingumas dėl nukritimų Lietuvos vidurkį viršijo apie 2 ar 3 kartus. 2019 m. dėl nukritimų nemirė nė vienas Neringos savivaldybės gyventojas.

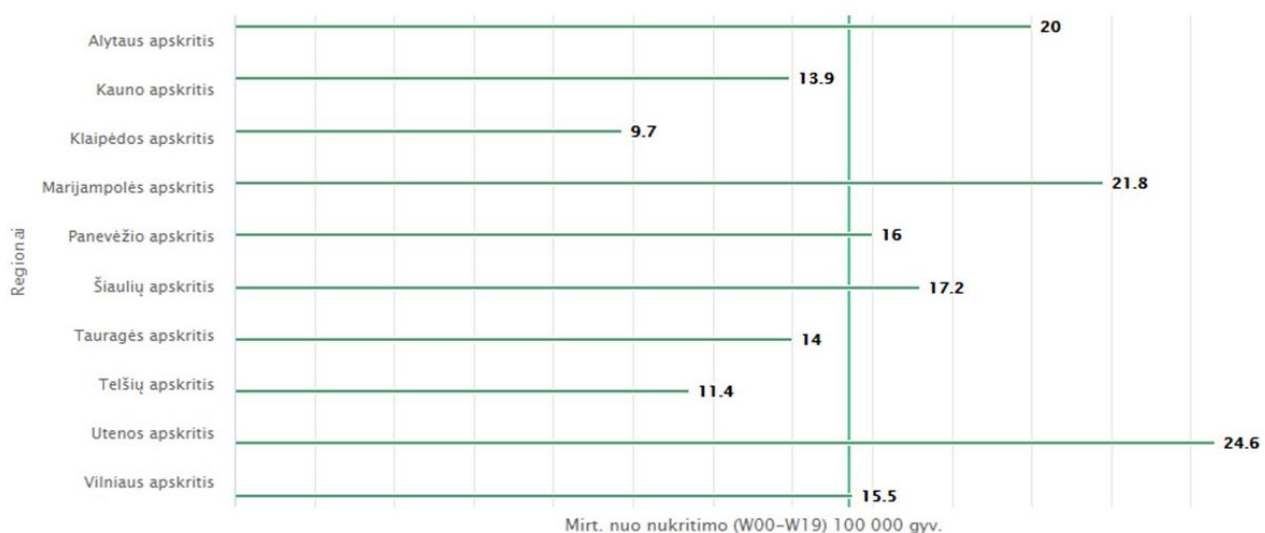

6 pav. Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. 2010-2019 metų tendencijos Visagino savivaldybėje (raudona) ir Lietuvoje (juoda)

6 pav. matome 2010–2019 metų tendencijas Visagino savivaldybėje ir Lietuvoje. Taigi mirtingumas buvo aukštas 2011 metais, bet metams bėgant rodikliai svyravo, tai mažėjo, tai didėjo. Nuo 2015 metų pradėjo kilti, o 2019 metais pasiekė „viršūnę“. Visagino savivaldybės gyventojų mirtingumas dėl nukritimų Lietuvos vidurkį viršijo 3 kartus.

2019 metais Visagine nuo nukritimų žuvo 10 žmonių, 2018 metais – 4, 2017 metais – 5. Per trejus metus netekome 19 visaginiečių, o tai yra nemažai.

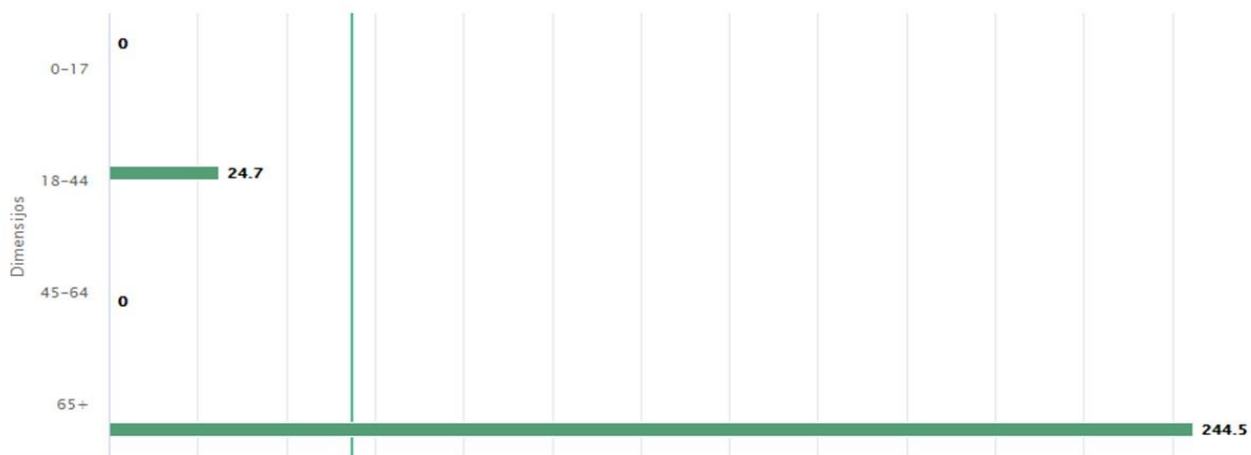
Toliau esančiame 7 pav. matome mirtingumo dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. pagal regionus 2019 metais. Daugiausiai nelaimių įvyksta Utenos apskrityje (24,6/100 000 gyv.), antroje vietoje Marijampolės apskritis (21,8/100 000 gyv.), trečioje Alytaus apskritis (20/100 000 gyv.). Klaipėdos apskrityje (9,7/100 000 gyv.) mažiausiai žmonių miršta nukritę.

7 pav. Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. pasiskirstymas pagal regionus 2019 m.

8 pav. matome, jog **Visagino savivaldybėje 2019 metais** daugiausiai nukrito ir žuvo asmenys, kurių **amžius 65+**, antroje vietoje asmenys, kurių amžius nuo **18 iki 44 metų**. Nuo gimimo iki 17 metų ir nuo 45 iki 64 metų mirčių dėl nukritimų nebuvo. Pagal mirties priežastis **35-39 amžiaus grupėje mirė 1 vyras (nepatikslintas griuvimas), 75-79 amžiaus grupėje mirė 1 moteris (griuvimas lygioje vietoje paslydus, einant ar užkliuvus) ir 1 vyras (nepatikslintas griuvimas), 80-84 amžiaus grupėje mirė 1 vyras (griuvimas lygioje vietoje, einant ar užkliuvus), 85-89 amžiaus grupėje mirė 2 moterys (kritimas nuo, iš arba per pastatą ar konstrukciją, kitas atvejis griuvimas lygioje vietoje, einant ar užkliuvus), 90-94 metų amžiaus grupėje net 4 moterų mirtys (3 mirtys griuvimas lygioje vietoje, einant ar užkliuvus, 1 mirtis nepatikslintas griuvimas).**

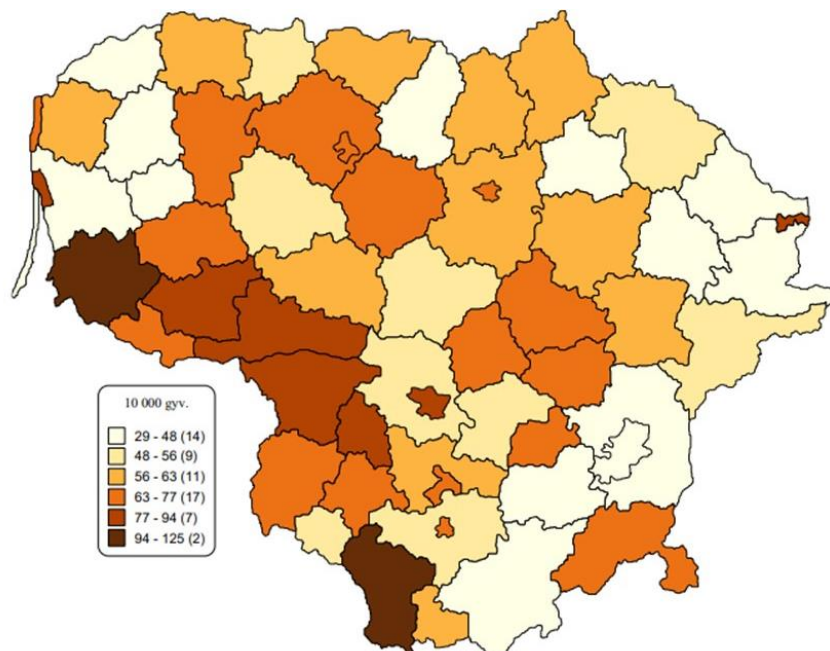
Visagino sav.

8 pav. Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv. Visagino savivaldybės pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2019 m.

Visagino savivaldybėje 2019 metais nuo nukritimo mirė daugiau moterų, nei vyrų (7 moterys ir 3 vyrai). Dažniausia mirties priežastis – griuvimas lygioje vietoje paslydus, einant ar užkliuvus. Apibendrinant galima teigti, kad mirtingumas dėl nukritimų Visagino savivaldybėje auga bei viršija Lietuvos vidurkį net 3 kartus. Vertinant esamą situaciją ir toliau reikia stebėti mirtingumo dėl nukritimų rodiklius ir taikyti atitinkamas intervencijas.

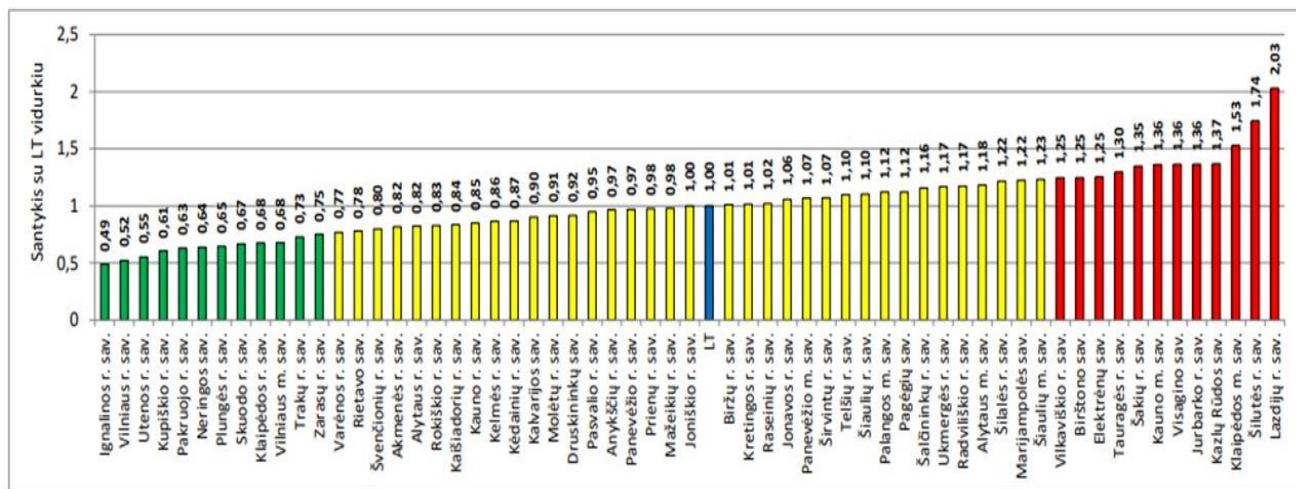
4.2. SERGAMUMAS II TIPO CUKRINIU DIABETU (E11) 10 000 GYV.

9 pav. Sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. kartograma Lietuvoje 2019 m. Šaltinis Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Privalomojo sveikatos draudimo informacinė sistema SVEIDRA

Cukrinis diabetas – sparčiai plintanti lėtinė liga, įgaunanti epidemijos mastą daugelyje šalių. 2019 m. 17 106 asmenims ambulatorinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose pirmą kartą gyvenime užregistruotas II tipo cukrinis diabetas (nuo insulino nepriklausomas diabetas). Sergamumas šia liga 61,2/10 000 gyv. (2018 m. – 56,6/10 000 gyv.). Tai rodo, jog sergamumas šia liga su metais didėja.

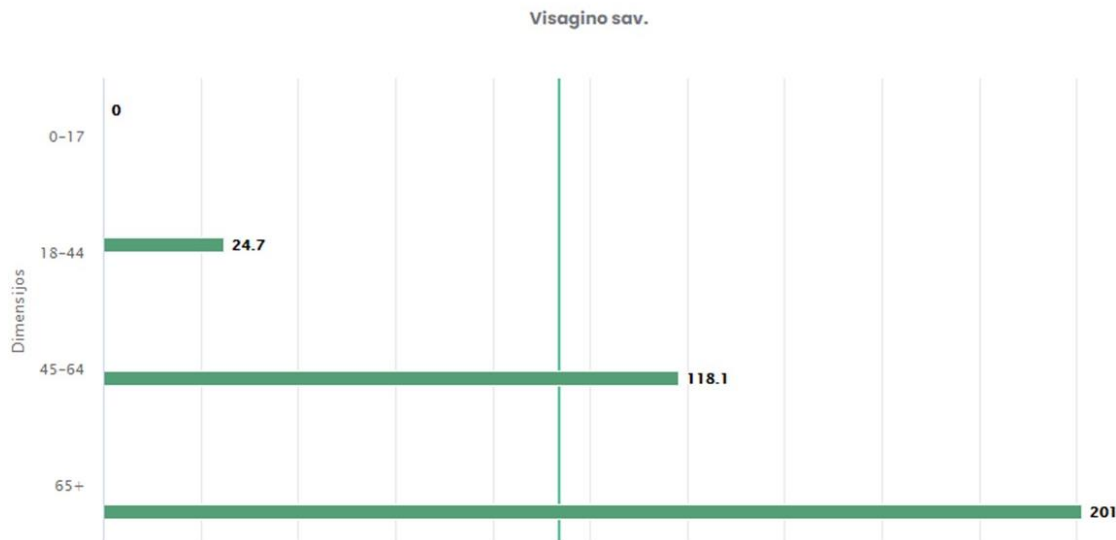
Didžiausias sergamumo rodiklis nustatytas Lazdijų r. sav. (124,3/10 000 gyv.), mažiausias – Ignalinos r. sav. gyventojams (30,0/10 000 gyv.). **Visagino savivaldybėje (83,5/100 000 gyv.)**, o pagal savivaldybių išsidėstymą (10 pav.) matome, jog Visagino savivaldybė užima 6 vietą tarp daugiausiai sergančių šia liga.

10 pav. Sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. savivaldybių santykis su Lietuvos vidurkiu ir jų išsidėstymas pagal sergamumą (šviesoforo principu) 2019 m.

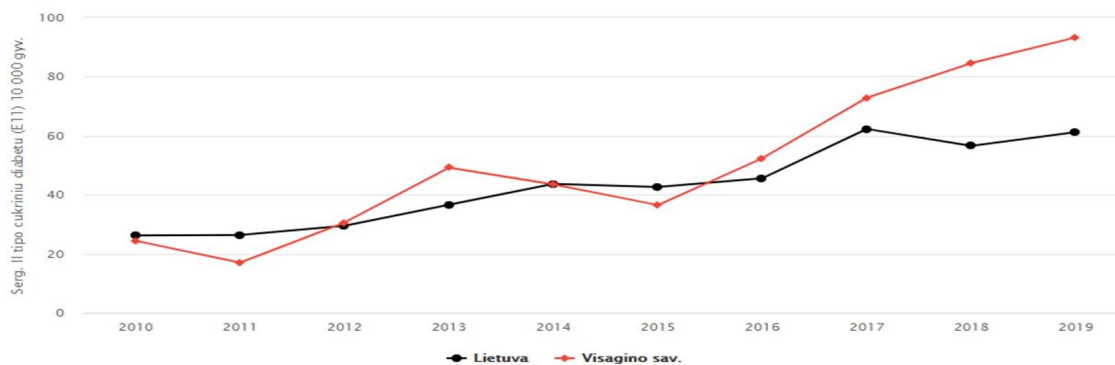
Visagino savivaldybėje 2019 metais II tipo cukriniu diabetu (E11) susirgo 171 žmogus, 2018 metais – 157 žmonės, 2017 metais – 138 žmonės. Per trejus metus susirgo 466 visaginiečiai. Skaičius išties didelis.

Pagal amžiaus grupes (11 pav.) 2019 metais Visagino savivaldybėje daugiausiai susirgo 65+ amžiaus grupės žmonės 201/10 000 gyv., šiek tiek mažiau 45–64 metų amžiaus grupės žmonės 118,1/10 000 gyv., trečioje vietoje 18–44 metų amžiaus grupės žmonės 24,7/10 000 gyv. Nuo 0 iki 17 metų grupėje nesusirgo nei vienas asmuo.

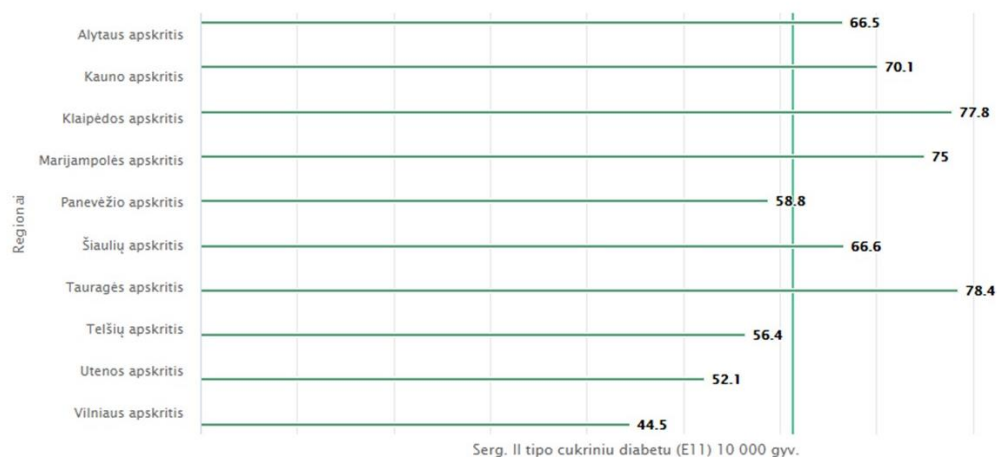
11 pav. Sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. Visagino savivaldybės pasiskirtymas pagal amžiaus grupes 2019 m.

II tipo cukrinis diabetas tai dažniausiai pasitaikanti cukrinio diabeto forma (90% - 95% sergančiųjų). Ši liga yra sunki ir klatinga, dažniausiai diagnozuojama pavėluotai, o ligos komplikacijos gali sukelti insultą, infarktą, širdies nepakankamumą bei lėtines inkatų ligas. 12 pav. matome, jog Visagino savivaldybėje nuo 2016 metų sergamumo kreivė vis auga, tai yra sergančių žmonių skaičius kiekvienais metais tik didėja.

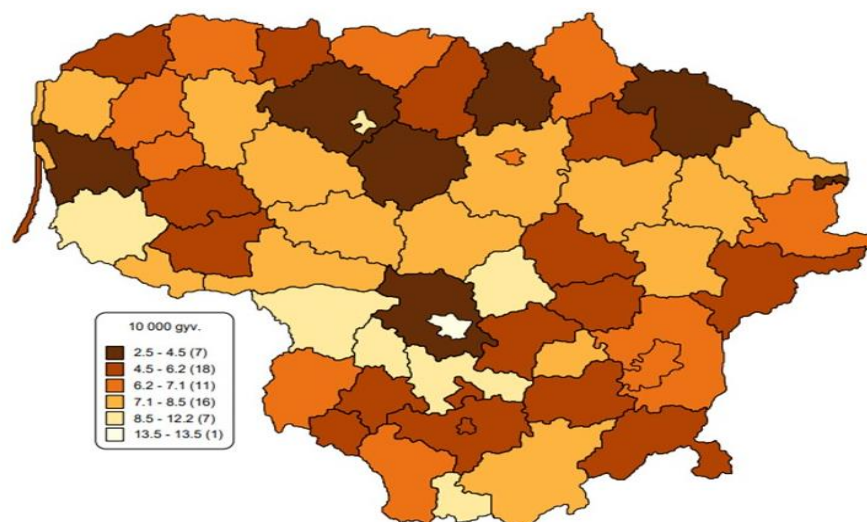
12 pav. Sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. 2010-2019 metų tendencijos Visagino savivaldybėje (raudona) ir Lietuvoje (juoda)

Nagrinėjant pagal regionus sergamumą II tipo cukriniu diabetu matome (13 pav.), jog Utenos regione (52,1/10 000 gyv.) situacija visai nebloga lyginant su kitais regionais, bet Visagino savivaldybėje situacija nėra gera, ligos atvejų vis daugėja. Didžiausias sergamumas pagal regionus yra Tauragės apskrityje (78,4/10 000 gyv.), Klaipėdos apskrityje (77,8/10 000 gyv.) bei Marijampolės apskrityje (75/10 000 gyv.). Mažiausias sergamumas yra Vilniaus apskrityje (44,5/10 000 gyv.).

13 pav. Sergamumo II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv. pasiskirstymas pagal regionus 2019 metais

4.3. ŠEIMOS MEDICINOS PASLAUGAS TEIKIANČIŲ GYDYTOJŲ SKAIČIUS 10 000 GYV.

14 pav. Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičiaus 10 000 gyv. kartograma 2019 m.

Šeimos gydytojų skaičius – tai rodiklis, apibūdinantis personalo prieinamumą ir jo pasiskirstymą visoje šalyje. Iš viso Lietuvoje 2019 m. Sveikatos apsaugos ministerijos ir savivaldybių įstaigose, privačiose ir kitose žinybinėse įstaigose dirbo 2017 šeimos gydytojų (7,2/10 000 gyv.). Skaičiuojant šį rodiklį įtraukti tik praktikuojantys šeimos gydytojai, t. y. asmenys, turintys universitetinį medicininį išsilavinimą (gydytojo diplomą) ir teikiantys asmens sveikatos priežiūros paslaugas pacientams. Lietuvos žemėlapyje mažiausiu šeimos gydytoju skaičiumi išsiskyrė **Visagino**, Rokiškio r. ir Šiaulių r. savivaldybės (14 pav.).

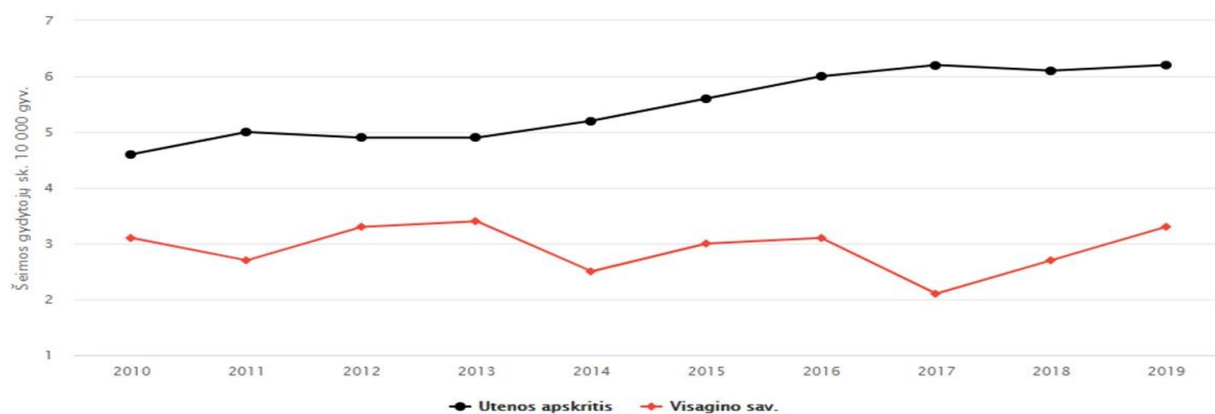
Mažiausi rodikliai		Didžiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis 10 000 gyv.	Savivaldybė	Rodiklis 10 000 gyv.
Rokiškio r. sav.	2,5	Kauno m. sav.	13,5
Visagino sav.*	2,7	Prienų r. sav.	11,2
Šiaulių r. sav.	3,1	Kazlų Rūdos sav.*	10,5
Pasvalio r. sav.	3,5	Jonavos r. sav.	9,7
Kauno r. sav.	3,7	Šilutės r. sav.	9,5
Lietuvos rodiklis 7,2/10 000 gyv.			

15 pav. Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičiaus 10 000 gyv. 2019 metais, *3 metų vidurkis

15 pav. matome, jog mažiausiai šeimos gydytojų turi Rokiškio r. sav., **Visagino sav.**, Šiaulių r. sav., Pasvalio r. sav. Ir Kauno r. sav, o daugiausiai Kauno m. sav., Prienų r. sav.

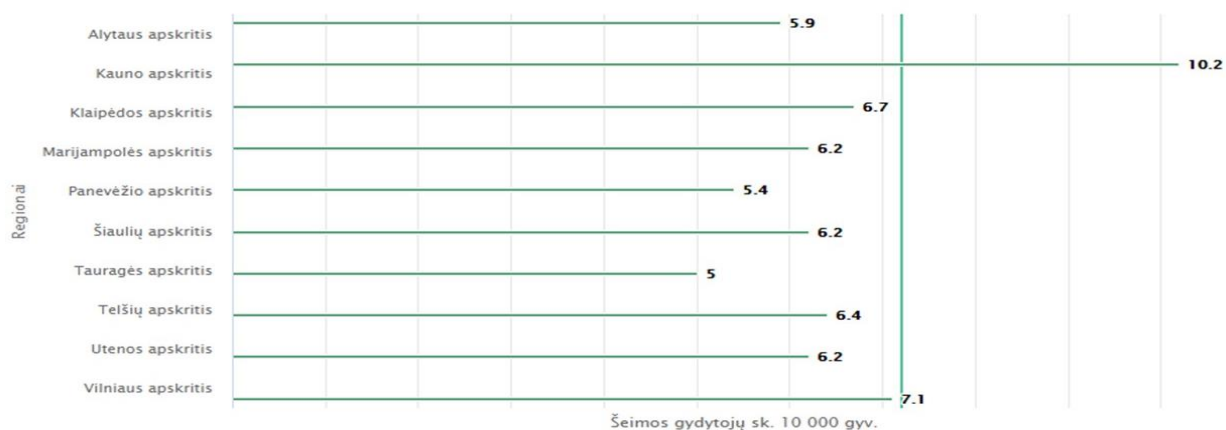
Visagino savivaldybėje šeimos gydytojų skaičius 2019 metais – 6, 2018 m.- 5, 2017 m.

– 4. Iš viso Visagino savivaldybėje 2019 metais dirbo 71 gydytojas ir 159 slaugytojos bei 6 šeimos gydytojai.

16 pav. Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičiaus 10 000 gyv. 2010-2019 metų tendencijos Visagino savivaldybėje (raudona) ir Utenos apskrityje (juoda)

Nagrinėjant 2010–2019 metų tendencijas (16 pav.) aiškiai matomas skirtumas tarp Visagino savivaldybės ir Utenos apskrities, visgi šeimos gydytojų trūkumas yra akivaizdus. Nuo 2014 metų gydytojų skaičius auga, bet išlieka tarp mažiausiai šeimos gydytojų turinčių savivaldybių.

17 pav. Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičiaus 10 000 gyv. pasiskirstymas pagal regionus 2019 metais

Nagrinėjant šeimos gydytojų skaičių 10 000 gyv. pagal regionus (17 pav.) matome, jog Utenos apskritis (6,2/10 000 gyv.) atrodo visai neblogai palyginus su kitomis apskritimis, bet Visagino savivaldybėje dirba mažiausiai šeimos gydytojų lyginant su kitomis savivaldybėmis. Daugiausiai šeimos gydytojų dirba Kauno apskrityje (10,2/10 000 gyv.), mažiausiai Tauragės apskrityje (5/10 000 gyv.).

5. PAPILDOMI VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Sergamumas (naujai susirgusių asmenų skaičius) – asmenų, kuriems per tam tikrą laikotarpį asmens sveikatos priežiūroje yra užregistruotas bent vienas ūminės ligos ar traumos atvejis arba pirmą kartą gyvenime užregistruota lėtinė liga, skaičius.

Naujai užregistruoti susirgimai – naujai išaiškintų (nauji ūminių ligų atvejai bei pirmą kartą gyvenime užregistruotos lėtinės ligos) ir sveikatos priežiūroje užregistruotų susirgimų ar traumų skaičius per tam tikrą laikotarpį.

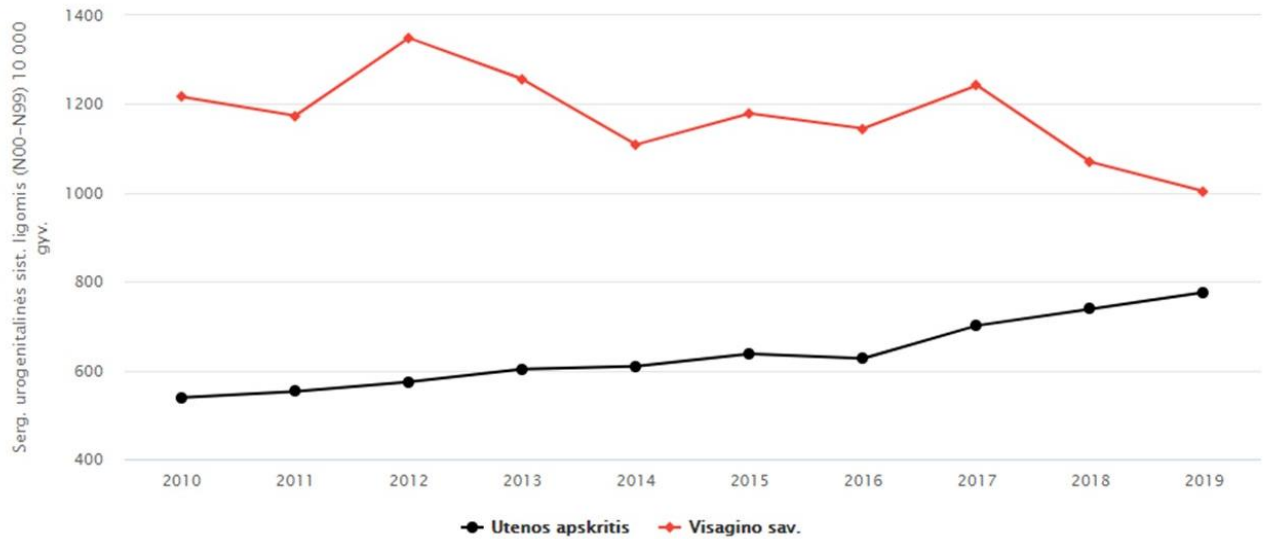
Mirtingumas – mirčių per tam tikrą laikotarpį ir vidutinio gyventojų skaičiaus santykis arba mirčių ir rizikos populiacijos narių stebėjimo laikotarpių sumos santykis.

Standartizuotas mirtingumas – mirtingumo rodiklis, apskaičiuotas taikant tiesioginės standartizacijos metodą.

9 papildomiems visuomenės sveikatos stebėsenos rodikliams nagrinėti buvo naudojama Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema ir Statistinių duomenų apie mirties priežastis paieškos priemonė. Šiems papildomiems rodikliams analizuoti buvo imami nestandartizuoti rodikliai, nes standartizuotas rodiklis nerodo realaus mirtingumo, sergamumo ar ligų paplitimo.

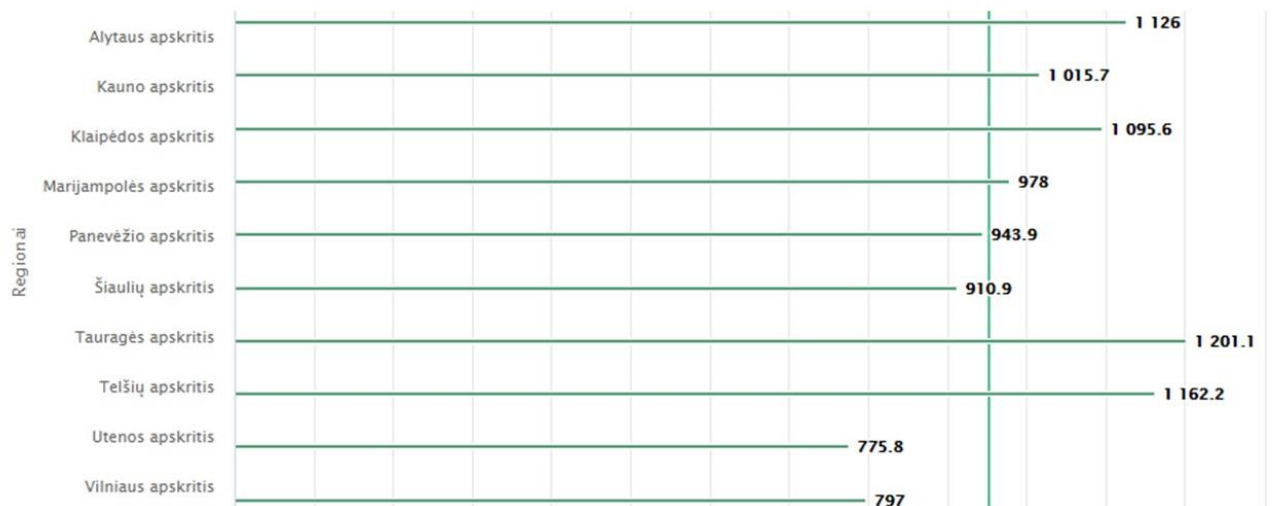
1 RODIKLIS. UROGENITALINĖS SISTEMOS LIGOS (N00-N99)

2019 m. Visagino savivaldybėje užregistruota 1003,3/10 000 gyv. naujų susirgimų urogenitalinės sistemos ligomis. Pagal šį rodiklį Visagino savivaldybė užima prastą vietą palyginus su Lietuvos (951,4/10 000 gyv.) ir Utenos apskr. (755,8/10 000 gyv.) rodikliais, bet 2019 metais matome pagėrėjimą (susirgimų skaičius sumažėjo) (18 pav.). **2019 metais šiomis ligomis sirgo 1839 Visagino gyventojai.**

18 pav. 2010-2019 m. sergamumo urogenitalinės sistemos ligomis (N00-N99) 100 000 gyv. tendencijos Visagino sav. (raudona), Utenos apskr. (juoda)

19 pav. matome, kaip ši liga paplitusi Lietuvoje pagal regionus. Blogiausia situacija yra Tauragės apskr. (1201,1/10 000 gyv.), antroje vietoje Telšių apskr. (1162,1/10 000 gyv.), o **mažiausiai susirgimų pastebime Utenos apskr. (775,8/10 000 gyv.)**.

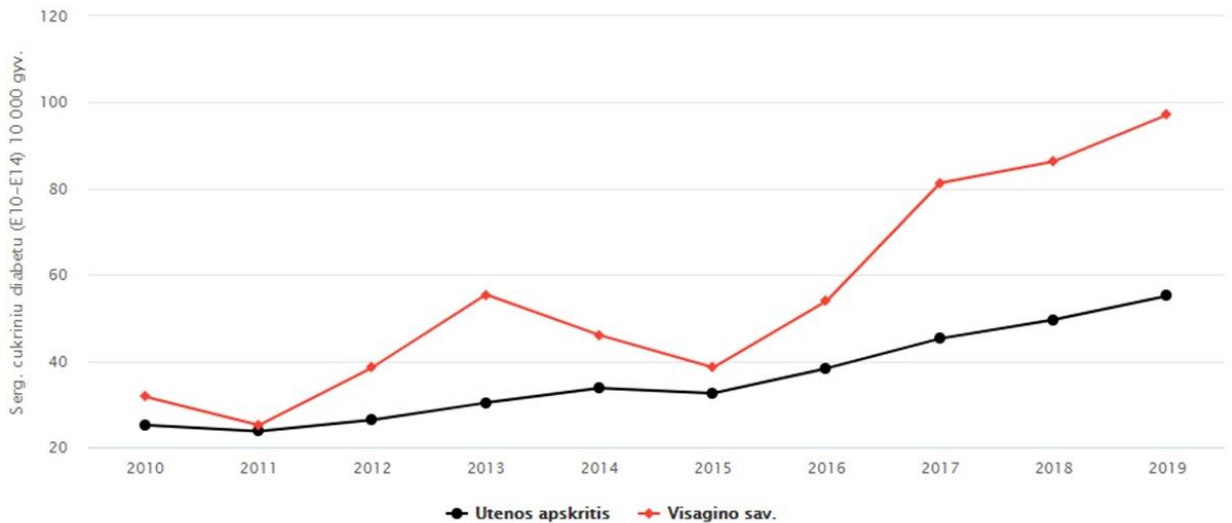

19 pav. Sergamumo urogenitalinės sistemos ligomis (N00-N99) 100 000 gyv. pasiskirstymas Lietuvoje pagal regionus 2019 m.

Visagino savivaldybėje dėl urogenitalinės sistemos ligų 2019 m. nemirė nei vienas gyventojas.

2 RODIKLIS. CUKRINIS DIABETAS (E10-E14)

2019 m. Visagino savivaldybėje buvo užregistruota 97,1/10 000 gyv. susirgimų cukriniu diabetu. Palyginus su Lietuvos vidurkiu (66,9/10 000 gyv.) ir Utenos apskr. (55,1/10 000 gyv.) Visagino savivaldybė 2019 m. buvo prastoje situacijoje (20 pav.). **Iš viso 2019 metais šia liga susirgo 178 Visagino gyventojai.**

20 pav. 2010-2019 m. naujai užregistruoti susirgimai cukriniu diabetu, 10 000 gyv.

21 pav. matome susirgimų cukriniu diabetu paplitimą Lietuvoje pagal regionus ir pastebime, jog daugiausiai serga Klaipėdos apskr. (83,4/10 000 gyv.), taip pat Tauragės apskr. (83,1/10 000 gyv.). **Mažiausiai susirgimų šia liga yra Vilniaus apskr. (47,9/10 000 gyv.) ir Utenos apskr. (55,1/10 000 gyv.).**

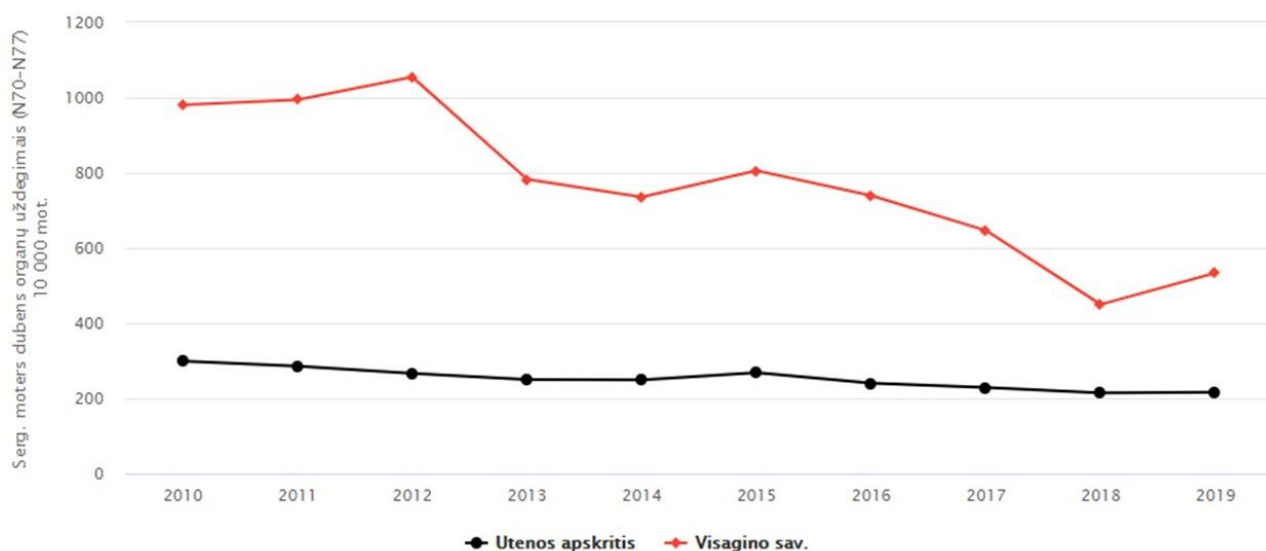

21 pav. Mirtingumo nuo cukrinio diabeto pasiskirstymas Lietuvoje pagal regionus 2019 m.

Visagino savivaldybėje dėl cukrinio diabeto 2019 m. numirė 12 gyventojų, 6 vyrai ir 6 moterys.

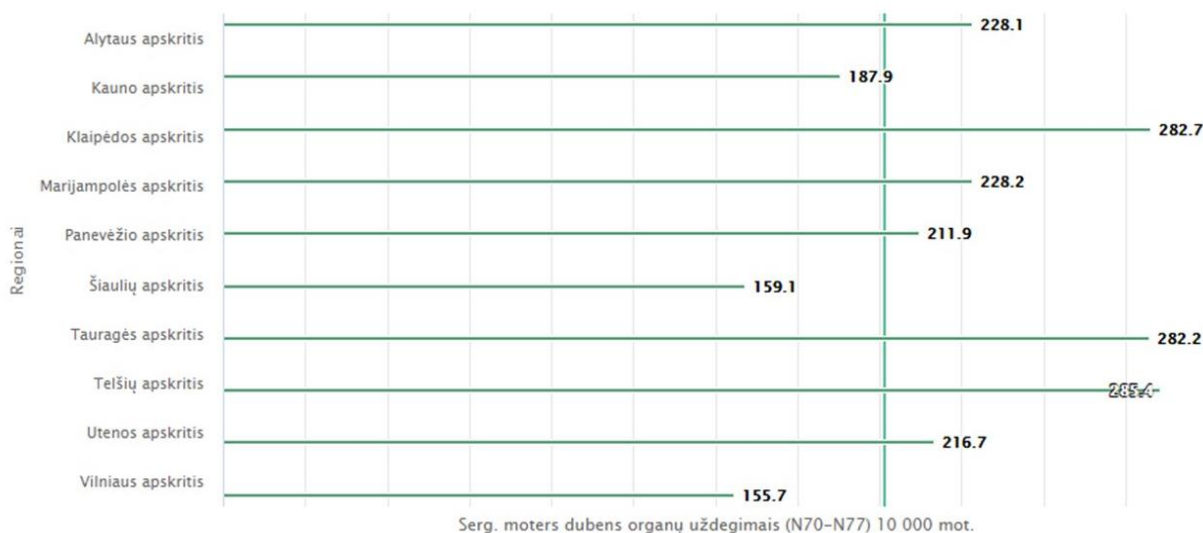
3 RODIKLIS. MOTERŲ DUBENS ORGANŲ UŽDEGIMINĖS LIGOS (N70-N77)

2019 m. Visagino savivaldybėje buvo užregistruota (533,8/10 000 mot.) susirgimų moters dubens organų uždegiminėmis ligomis (N70-N77) (22 pav.). Palyginus su Lietuvos vidurkiu (201,2/10 000 mot.) Visagino sav. sergamumas ištis didelis. **Iš viso Visagino savivaldybėje šia liga 2019 metais sirgo 252 moterys.**

22 pav. 2010-2019 m. užregistruota susirgimų moters dubens organų uždegiminėmis ligomis (N70-N77), 10 000 mot. tendencijos Visagino sav. ir Utenos apskr.

Žemiau esančiame 23 pav. matome, jog daugiausia šia liga serga Klaipėdos apkr. (282,7/10 000 mot.) ir Tauragės apskr. (282,2/10 000 mot.). Mažiausiai serga Vilniaus (155,7/10 000 mot.) ir Šiaulių apskr. (159,1/10 000 mot.).

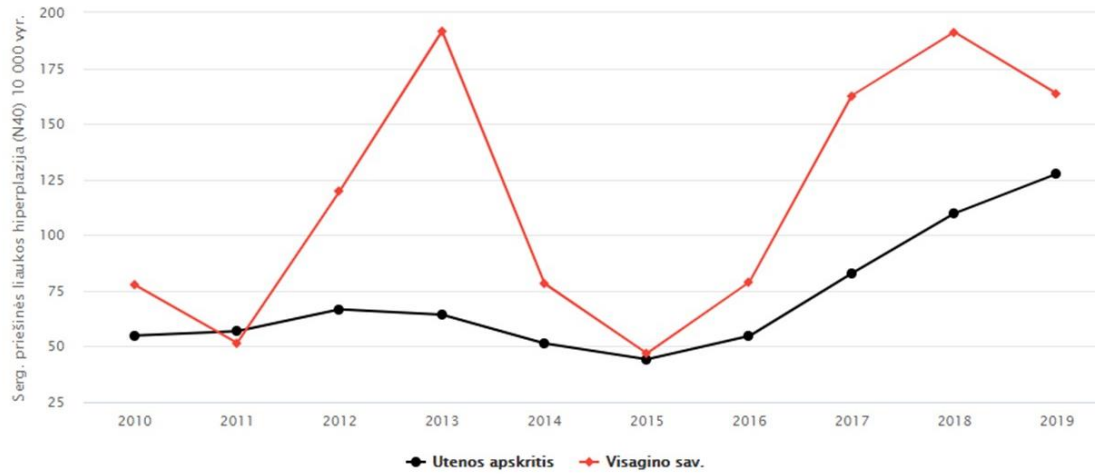

23 pav. Užregistruota susirgimų moters dubens organų uždegiminėmis ligomis (N70-N77), 10 000 mot. Lietuvoje pagal regionus 2019 m.

2015-2019 m. dėl dubens organų uždegiminių ligų nemirė nei viena Visagino savivaldybėje gyvenanti moteris.

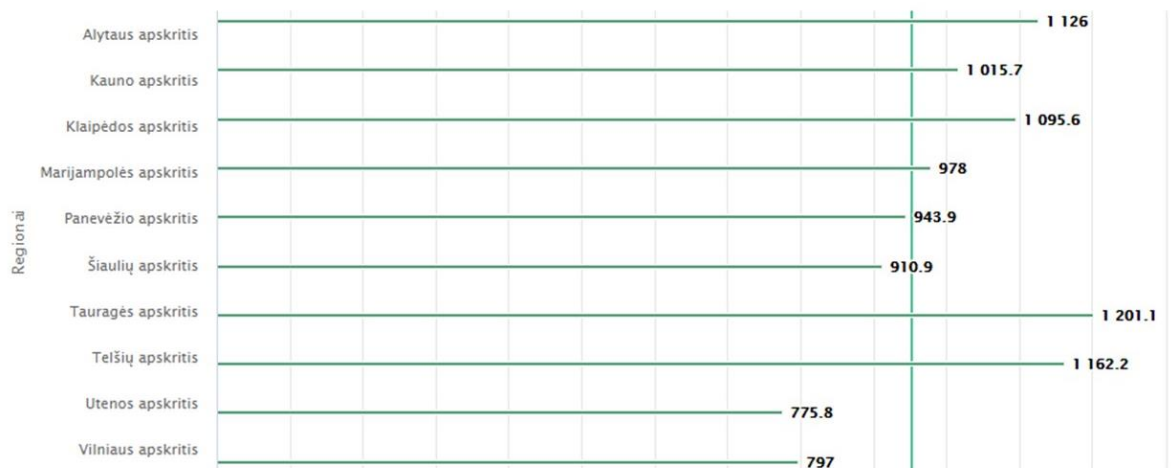
4 RODIKLIS. PRIEŠINĖS LIAUKOS HIPERPLAZIJA (N40)

Gerybinis prostatos išvešėjimas (hiperplazija) – tai priešinės liaukos, dar kitaip vadinamos prostata, padidėjimas, sukiantis įvairių šlapinimosi sutrikimų. 2019 m. Visagino savivaldybės (163,6/10 000 gyv.) rodiklis viršija Lietuvos (126,5/10 000 gyv.) ir Utenos apskr. (127,6/10 000 gyv.) vidurkius (24 pav.). **2019 metais Visagino savivaldybėje šia liga sirgo 139 gyventojai.**

24 pav. 2010-2019 m. užregistruota susirgimų priešinės liaukos hiperplazija (N40), 10 000 gyv.tendencijos Visagino savivaldybėje ir Utenos apskr.

Žemiau esančiame 25 pav. matome šios ligos pasiskirstymą pagal Lietuvos apskritis. Didžiausias sergamumas matomas Tauragės apskr. (1201,1/10 000 gyv.), Telšių apskr. (1162,1/10 000 gyv.). Tarp mažiausiai sergančių yra Utenos apskr. (775,8/10 000 gyv.) ir Vilniaus apskr. (797/10 000 gyv.).

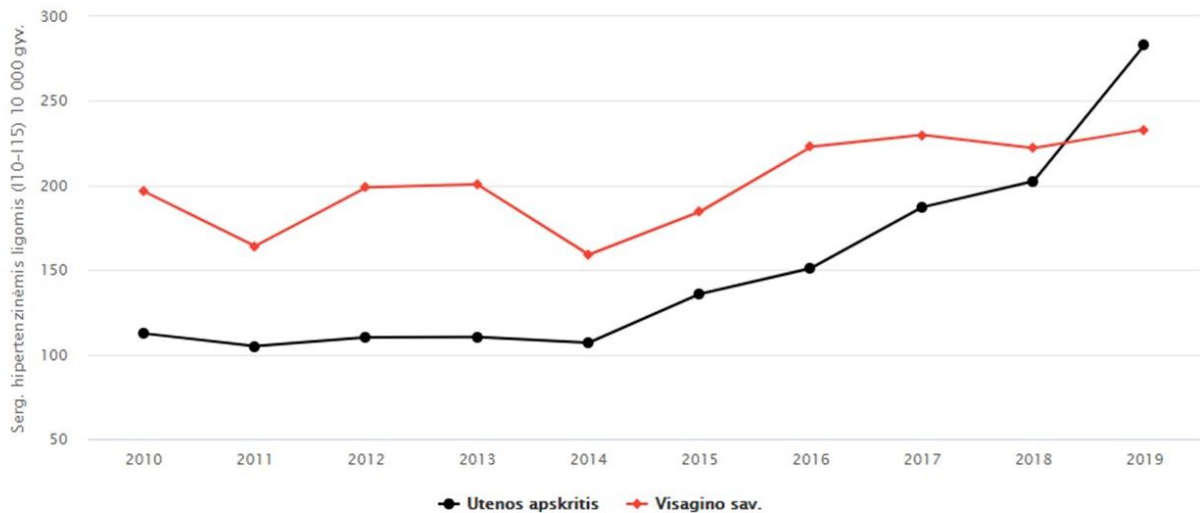

25 pav. Užregistruota susirgimų priešinės liaukos hiperplazija (N40) 10 000 gyv. Lietuvoje pagal apskritis 2019 m.

2014–2019 m. dėl priešinės liaukos hiperplazijos (N40) Visagino savivaldybėje nemirė nei vienas asmuo.

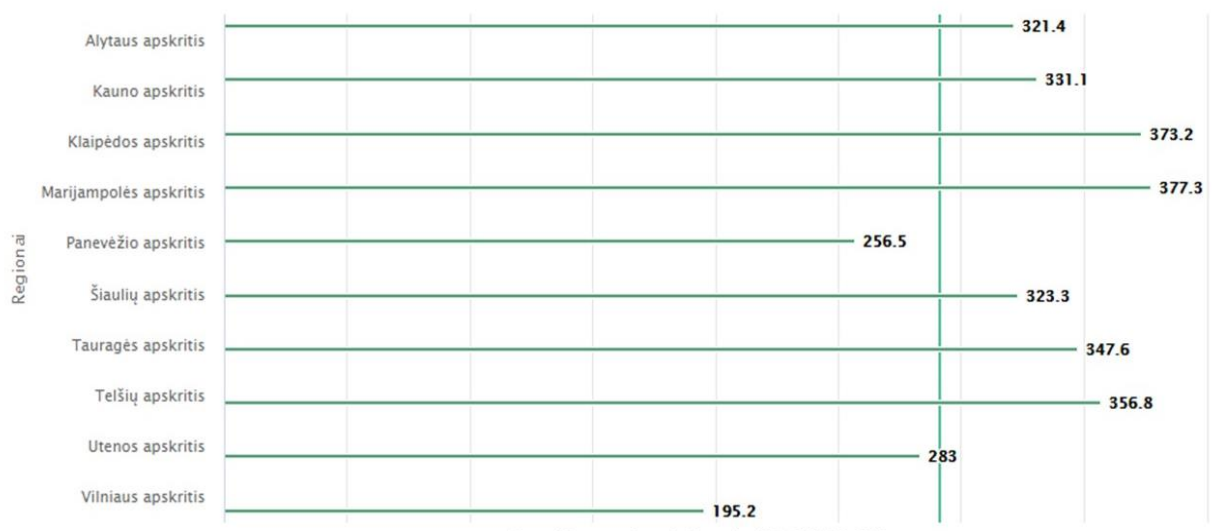
5 RODIKLIS. HIPERPLAZINĖS LIGOS (I10-I15)

2019 m. Visagino savivaldybės naujai užregistruotų susirgimų hipertenzinėmis ligomis (I10-I15) rodiklis sumažėjo, tai yra situacija pagėrėjo (233/10 000 gyv.). Palyginus su visa Lietuva Visagino savivaldybė 2014–2019 metais nėra blogiausioje padėtyje (26 pav.). **2019 m. Visagino sav. šia liga sirgo 427 žmonės.**

26 pav. 2010-2019 m. užregistruota susirgimų hiperplazinėmis ligomis (I10-I15), 10 000 gyv. tendencijos Visagino savivaldybėje ir Utenos apskr.

Žemiau esančiame 27 pav. matome, jog daugiausia susirgimų buvo Marijampolės apskrityje (377,3/10 000 gyv.) ir Klaipėdos apskr. (373,2/10 000 gyv.). Mažiausiai susirgimų matome Vilniaus apskr. (195,2/10 000 gyv.). Matome, jog Utenos apskr. yra per vidurį lyginant su Lietuvos apskritimis. Vėlgi Visagino savivaldybė nėra tarp daugiausiai sergančiųjų šia liga.

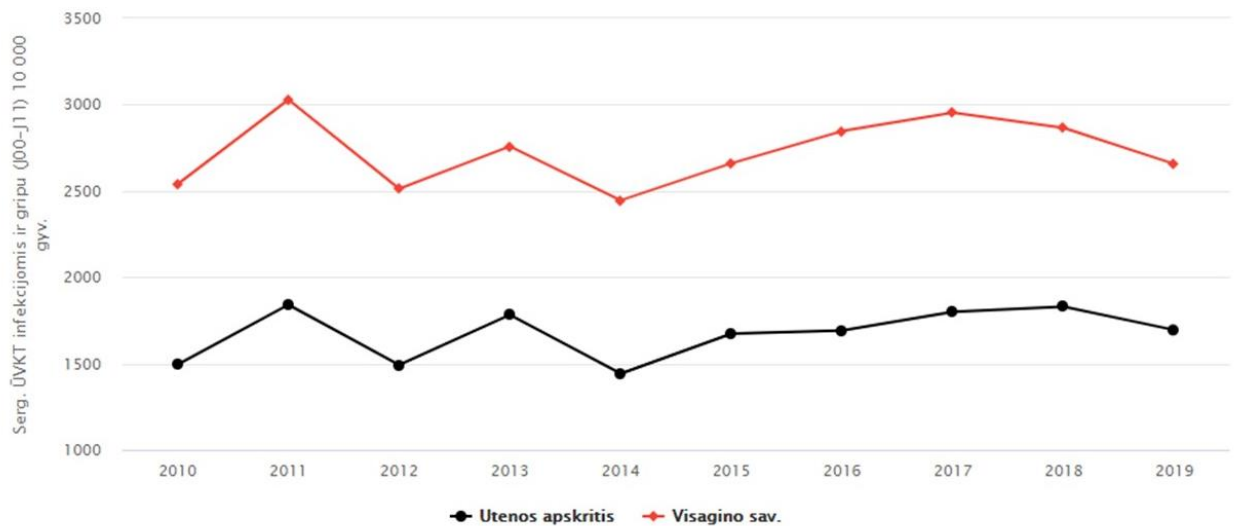
27 pav. Užregistruota susirgimų hiperplazinėmis ligomis (I10-I15), 10 000 gyv. Lietuvoje pagal apskritis 2019 m.

Visagino savivaldybėje dėl susirgimų hiperplazinėmis ligomis (I10-I15) 2019 m. mirė 7 vyrai ir 1 moteris, vienas vyras priklausė 50-54 metų amžiaus grupei, kitas 60-64 amžiaus grupei, dar vienas vyras priklausė 70-74 m. amžiaus grupei, 4 asmenys priklausė 80-84 metų amžiaus grupėje (1 moteris ir 3 vyrai). 2019 metais iš viso netekome 7 vyrų ir 1 moters, kurių amžius siekė nuo 50 iki 74 metų.

6 RODIKLIS. ŪMINĖS VIRŠUTINIŲ KVĖPAVIMO TAKŲ INFEKCIJOS IR GRIPAS (J00-J11)

Ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijos ir gripas (ŪVKTI) – tai nevienalytė ligų grupė, kuriai priklauso gripas, paragripas, adenovirusinė ir kitos infekcijos.

28 pav. matome, jog Visagino savivaldybės rodiklis (2655,9/10 000 gyv.) savo dydžiu išsiskiria palyginus su Lietuvos (2073,9/10 000 gyv.) ir Utenos apskr. (2073,9/10 000 gyv.) vidurkiu. 2019 metais Visagine šia ligo sirgo 4 868 visaginiečiai.

28 pav. 2010-2019 m. užregistruota susirgimų ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu (J00-J11) 10 000 gyv. tendencijos Visagino savivaldybėje ir Utenos apskr.

Žiūrint pagal Lietuvos apskritis (29 pav.) matome, jog daugiausiai susirgimų 2019 m. buvo Klaipėdos apskr. (2189,1/10 000 gyv.), o **mažiausiai Utenos apskr. (1694,2/10 000 gyv.)**.

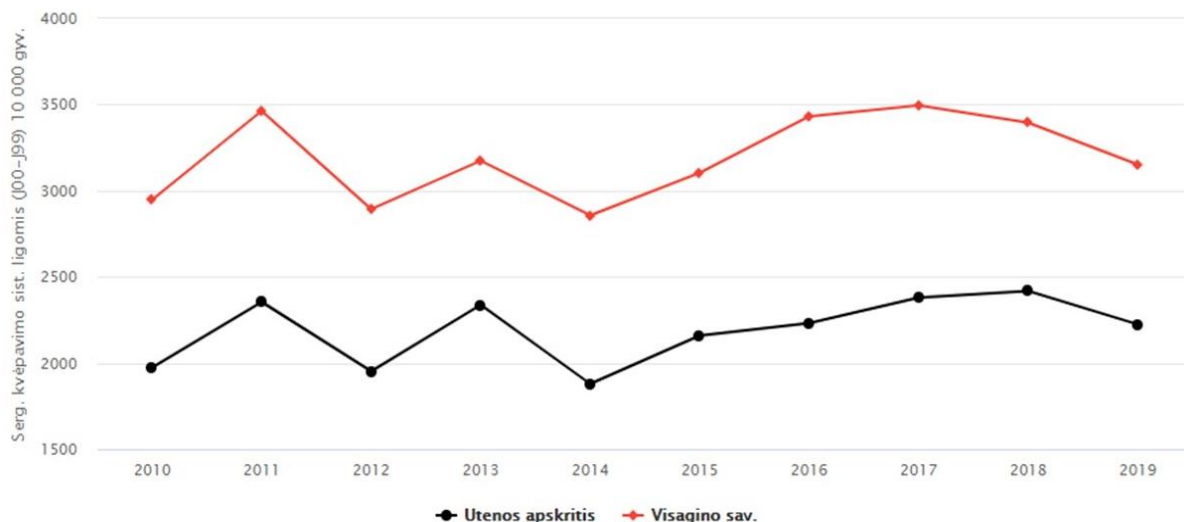

29 pav. Užregistruota susirgimų ūminės viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir gripu (J00-J11) 10 000 gyv. Lietuvoje pagal apskritis 2019 m.

2019 metais nuo šių ligų nemirė nei vienas Visagino gyventojas.

7 RODIKLIS. KVĖPAVIMO SISTEMOS LIGOS (J00-J99)

2019 m. Visagino savivaldybėje užregistruotų susirgimų kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) rodiklis (3152,9/10 000 gyv.) yra vienas didžiausių Lietuvoje. Susirgimų skaičius yra ryškiai didesnis (30 pav.) palyginus su Lietuvos (2658,2/10 000 gyv.) ir Utenos apskr. (433,25/10 000 gyv.) vidurkiais. **2019 metais Visagine sirgo kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) 5779 gyventojai.**

30 pav. 2010-2019 m. iš viso užregistruotų susirgimų kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) 10 000 gyv. tendencijos Visagino savivaldybėje ir Utenos apskr.

Žemiau esančiame 31 pav. matome, jog daugiausiai sergančių 2019 buvo Alytaus apskr. (2914,4/10 000 gyv.), o mažiausiai Utenos apskr. (2 224,2/10 000 gyv.).

31 pav. užregistruota susirgimų kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) 10 000 gyv. Lietuvoje pagal apskritis 2019 m.

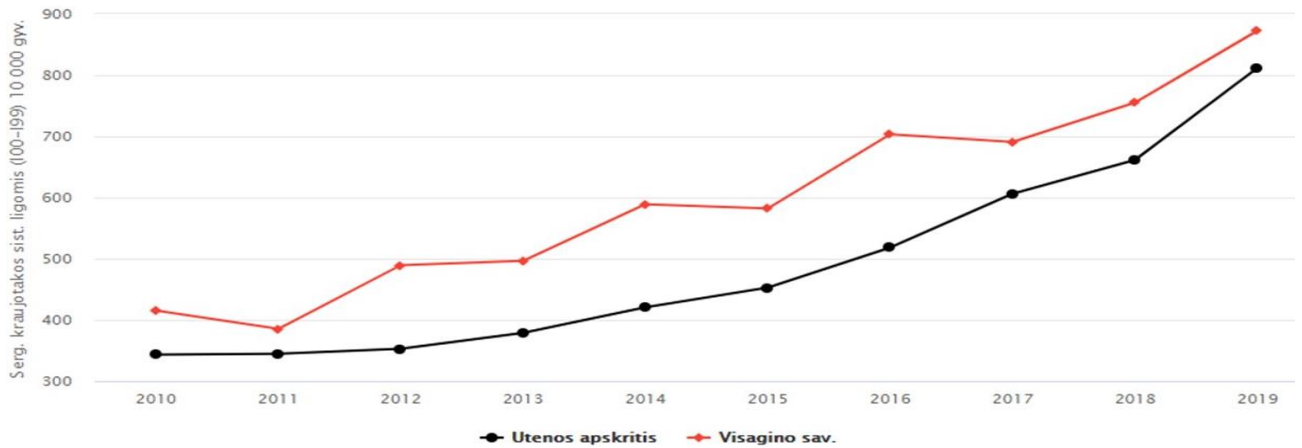
Visagino savivaldybėje dėl susirgimų kvėpavimo sistemos ligomis (J00-J99) mirė 8 visaginiečiai. 0-4 metų amžiaus grupėje mirė mergaitė nuo bakterijų sukeltos pneumonijos, 55-59 metų amžiaus grupėje mirė 2 vyrai, viena mirtis dėl intersticinės plaučių ligos, kitas atvejis pneumotitas. 60-64 metų amžiaus grupėje mirė 1 moteris dėl pneumonijos, sukėlėjas nenustatytas. 65-69 metų amžiaus grupėje mirė 1 vyras, taip pat dėl pneumonijos sukėlėjas nenustatytas. 70-74 metų amžiaus grupėje mirė 1 vyras ir 1 moteris, moters mirties priežastis pneumonija, sukėlėjas nenustatytas, kitas atvejis astma. 85-89 metų amžiaus grupėje mirė 1 vyras dėl lėtinės obstrukcinės plaučių ligos.

Pagal ligų kodus (TLK) daugiausiai Visagino gyventojų mirė nuo pneumonijos, kurios sukėlėjas nebuvo nustatytas.

8 RODIKLIS. KRAUJOTAKOS SISTEMOS LIGOS (I00-I99)

2019 m. Visagino savivaldybės susirgimų kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99) rodiklis buvo 872,9/10 000 gyv. ir palyginus su Lietuvos vidurkiu (873,3/10 000 gyv.) beveik nesiskiria. Lyginant su

Utenos apskr. (812,1/10 000 gyv.) 32 pav. matome, jog Visagino sav. susirgimų yra daugiau ir kreivė su kiekvienais metais kyla dar aukščiau (susirgimų skaičius auga). **Iš viso 2019 metais kraujotakos sistemos ligomis sirgo 1 600 Visagino gyventojų.**

32 pav. 2010-2019 m. iš viso užregistruotų susirgimų kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99) 10 000 gyv. tendencijos Visagino savivaldybėje ir Utenos apskr.

Žiūrint pagal Lietuvos apskritis (33 pav.), matome, jog daugiausiai susirgimų 2019 m. buvo Tauragės apskr. (1 101,4/10 000 gyv.), o mažiausiai Vilniaus apskr. (596,8/10 000 gyv.).

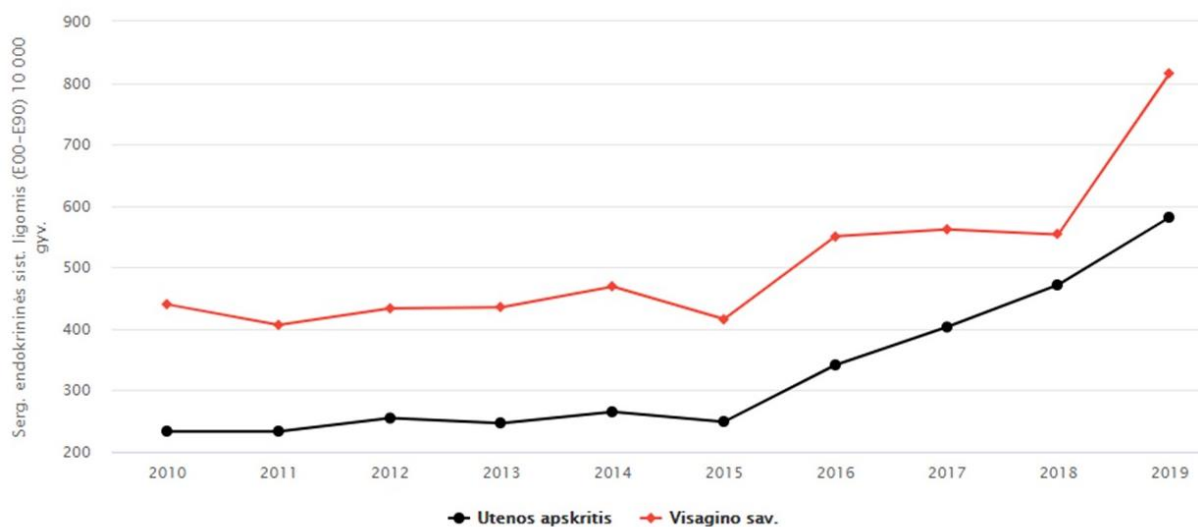

33 pav. Iš viso užregistruota susirgimų kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99) 10 000 gyv. Lietuvoje pagal apskritis 2019 m.

Visagino savivaldybėje dėl susirgimų kraujotakos sistemos ligomis (I00-I99) 2019 m. mirė nuo 30 iki 95+ amžiaus grupėje net 131 Visagino gyventojas (72 moterys ir 59 vyrai). Nuo 65 iki 69 metų amžiaus grupėje mirė 10 žmonių. Nuo 30 iki 39 metų amžiaus grupėje mirė 2 žmonės. Nuo 45 iki 64 metų amžiaus grupėse mirė 17 žmonių, nuo 70-94 metų amžiaus grupėje mirė 30 žmonių.

9 RODIKLIS. ENDOKRININĖS SISTEMOS LIGOS (E00-E90)

2019 m. Visagino savivaldybės endokrininės sistemos ligų (E00-E90) rodiklis 815,6/10 000 gyv., o Lietuvos vidurkis 706,4/10 000 gyv. Palyginus Visagino sav. su Utenos apskr. (581,4/10 000 gyv.) 34 pav. matomas aiškus skirtumas. **2019 metais endokrininės sistemos ligomis sirgo 1 495 visaginiečiai.**

34 pav. 2010-2019 m. iš viso užregistruotų susirgimų endokrininės sistemos ligomis (E00-E90) 10 000 gyv. tendencijos Visagino savivaldybėje ir Utenos apskr.

Žemiau esančiame sergamumo pasiskirstymo pagal Lietuvos apskritis 35 pav. matome, jog daugiausiai susirgimų 2019 m. buvo Marijampolės apskr. (907,4/10 000 gyv.), o **mažiausiai Vilniaus apskr. (566,9/10 000 gyv.) bei Utenos apskr. (581,4/10 000 gyv.)**.

35 pav. iš viso užregistruota susirgimų endokrininės sistemos ligomis (E00-E90) 10 000 gyv. pagal Lietuvos apskritis 2019 m.

Visagino savivaldybėje dėl susirgimų endokrininės sistemos ligomis (E00-E90) 2019 m. mirė 12 gyventojų, kurių amžius svyravo nuo 55 iki 94 metų, tai 6 moterys ir 6 vyrai. Visi mirė nuo vienos priežasties - II tipo cukrinio diabeto.

6. ATASKAITOS IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

1. 2019 m. Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmės, lyginant su Lietuvos vidurkiu, pasiskirsto taip: 26 proc. rodiklių geresni nei Lietuvos vidurkis, 50 proc. rodiklių patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią grupę, o 22 proc. – į prasčiausių reikšmių grupę.

2. 2019 m. lyginant su 2018 m. Visagino savivaldybėje nuolatinių gyventojų skaičius sumažėjo 272 gyventojais. Visagino savivaldybėje 2019 m. gyveno 8 535 (46,35 proc.) vyrai ir 9 879 (53,65 proc.) moterys. Vaikai (0–17 metų) sudarė 17,57 proc., 18–44 m. asmenys – 22,34 proc., 45–64

m. asmenys – 40,61 proc., 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenys sudarė 19,48 proc. Visagino savivaldybės populiacijos. Visagino savivaldybėje 2019 m. gimė 195 kūdikiai. Mirusių asmenų skaičius 2019 m. Visagino savivaldybėje buvo 296. Palyginus su 2018 metais 22 žmonėmis daugiau. 2014–2019 m. laikotarpiu Visagino gyventojų gimstamumo rodikliai buvo žemesni už mirtingumo rodiklius (neigiama natūrali gyventojų kaita).

3. Atrinkti rodikliai, rodantys neigiamą pokytį savivaldybėje ir blogesnę nei vidutinę situaciją Lietuvos savivaldybių kontekste:

- *Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.* 2019 m. mirtingumo rodiklis dėl nukritimo Visagino savivaldybėje 58,1/100 000 gyventojų Lietuvos vidurkį viršijo net 3 kartus. 2019 metais Visagine dėl nukritimų žuvo 10 žmonių, 2018 metais – 4, 2017 metais – 5. Per trejus metus netekome 19 visaginiečių. Visagino savivaldybėje 2019 metais daugiausiai nukrito ir žuvo asmenys, kurių amžius 65+, antroje vietoje asmenys, kurių amžius nuo 18 iki 44 metų. Nuo gimimo iki 17 metų ir nuo 45 iki 64 metų mirčių nuo nukritimų nebuvo.

- *Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.* Visagino savivaldybėje šis rodiklis yra 83,5/100 000 gyv., o pagal savivaldybių išsidėstymą užima 6 vietą tarp daugiausiai sergančių šia liga. Visagino savivaldybėje 2019 metais II tipo cukriniu diabetu (E11) susirgo 171 žmogus, 2018 metais – 157 žmonės, 2017 metais – 138 žmonės. Per trejus metus susirgo 466 visaginiečiai.

- *Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius.* Šeimos gydytojų skaičius – tai rodiklis, apibūdinantis personalo prieinamumą ir jo pasiskirstymą visoje šalyje. Visagino savivaldybės rodiklis 2,7/10 000 gyv. užima II vietą tarp mažiausiai turinčių šeimos gydytojų. Visagino savivaldybėje šeimos gydytojų skaičius 2019 metais – 6, 2018 m. - 5, 2017 m. – 4.

Visagino savivaldybės gyventojų pagrindinės mirties priežastys 2019 m. – kraujotakos sistemos ligos (131 atvejis) ir piktybiniai navikai (67 atvejai).

Siekiant sumažinti mirtingumo ir susižalojimų dėl nukritimo skaičių:

Pagrindinės žmonių sužalojimų dėl nukritimų prevencijos priemonės yra: pusiausvyros lavinimas, fizinio aktyvumo skatinimas ir saugios aplinkos kūrimas. Švietimas, regos ir klausos problemų sprendimas, tinkamas medikamentų vartojimas. (*Informacijos šaltinis: Visuomenės sveikata, mokslinis straipsnis „Pagyvenusių žmonių kritimai: rizikos veiksniai ir prevencijos galimybės“, 2016, 26 tomas, Nr.6, p.102-108.*)

Vykdamas veiklą / prevenciją dėl nukritimų išskiriamos kelios intervencijos kryptys:

1. **Mankštos.** Tikėtina, kad intervencijos, skatinančios fizinį aktyvumą, yra efektyvios siekiant sumažinti nukritimų riziką. Tyrimais įrodyta, kad tos fizinio aktyvumo rūšys, kuriomis lavinama ir pusiausvyra, turi įtakos kritimų sumažėjimui.

2. **Aplinkos modifikacija.** Namų aplinkos pritaikymas yra vienas iš būdų sumažinti nukritimų skaičių.

3. **Mokymas.** Jo tikslas – didinti suvokimą apie nukritimų pavojų, padarinius ir galimus prevencijos būdus.

4. **Vaistų vartojimas.** Literatūroje minimi du galimi pakeitimai, susiję su vaistų vartojimu. Visų pirma, psichotropinių vaistų, galinčių lemti nukritimus, vartojimo sumažinimas ar nutraukimas. Antra, kaulus ir raumenis stiprinančių vaistų vartojimas gali sumažinti nukritimų riziką ar sušvelninti padarinius. (*Informacijos šaltinis: Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras leidinys, Sužalojimų prevencijos organizavimo savivaldybėse rekomendacijos 2020 m.*)

Siekiant sumažinti sergamumą II tipo cukriniu diabetu:

Didinti gyventojų motyvaciją aktyviai dalyvauti įvairiose sveikatos mokymų programose. Šeimos gydytojams, nustačius lėtinių ligų rizikos veiksnius, nukreipti pacientus pas gyvensenos medicinos specialistus, kad būtų formuojami tinkami mitybos ir fizinio aktyvumo įpročiai, sveikatos stiprinimas.

Fizinio aktyvumo skatinimas. Galima būtų naudoti žingsniamačius, kadangi vaikščiojimas yra vienas iš paprasčiausių ir sveikiausių būdų. Tai yra veikla, kurią gali atlikti be specialios įrangos, traumų rizikos, papildomų pajamų;

Gydytojui, įvertinus lėtinių ligų rizikos veiksnius, svarbu laiku nukreipti pacientą

psichologo konsultacijai, skatinant sergantįjį geriau pažinti save, kelti savivertę, vertinti savo sveikatą bei prisiimti visą atsakomybę už ją. Tokiu būdu galime tikėtis geresnio pasveikimo ir prisitaikymo prie ligos. (*Informacijos šaltinis: LSMU magistro baigiamasis darbas, Aistė Kučinskienė, „PACIENTŲ, SERGANČIŲ 2 TIPO CUKRINIŲ DIABETU, GYVENSENOS POKYČIŲ VERTINIMAS“, Kaunas, 2019 m.*).

Siekiant padidinti šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičių:

Įgyvendinti priemones, kuriomis būtų sprendžiamas gydytojų trūkumas regionuose ir gydytojai rezidentai būtų skatinami likti ir dirbti Lietuvoje (Socialinių garantijų gerinimas) (*Informacijos šaltinis: LR sveikatos apsaugos ministerija, Nr.08.4.2-ESFA-V-617 „Specialistų pritraukimas sveikatos netolygumams mažinti“*).

SAM skatina savivaldybes prisidėti ne tik prie jaunųjų medikų pritraukimo, bet ir prie jų išsaugojimo (būsto suteikimas, darbo suteikimas šeimos nariams, vaikų ugdymas ir kt.), kurie skatintų specialistus likti dirbti gydymo įstaigoje. (*Informacijos šaltinis: SAM „Medikai kviečiami dirbti mažesniuose regionuose“ 2019.06.28*).

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Visagino savivaldybės administracija
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl Visagino savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2019 metų ataskaitos patvirtinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2020-12-22 Nr. TS-295
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Erlandas Galaguz Savivaldybės meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2020-12-29 13:26
Parašo formatas	Ilgalaikio galiojimo (XAdES-XL)
Laiko žymoje nurodytas laikas	2020-12-29 13:26
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2019-04-10 12:46 - 2024-04-08 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	2020 12 22 sprend 295 ataskaita.docx
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20201229.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2021-01-05 nuorašą suformavo Jolita Zabulytė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-